Poštnina plačana v gotovini

Delavska enotnost

GLASILO GLAVNEGA ODBORA ESS

Leto III. štev. 19. Ljubljana, 9. maja 1947. Cena din 2

DAN NAŠE DVOJNE ZMAGE

Stoletja so minula, dolga, mračna in trpka, preden se je mogel uvrstiti naš narod med tiste narode, ki so lahko pisali v knjigo svoje zgodovine dneve slavnih zmag, zmag svojega orožja. Toda za nas je ta obletnica, ki je stara komaj dve leti, še mnogo bolj važna in mnogo bolj pomembna, kot za narode, ki so vajeni zmag. Važna in pomembna, ker ni bila to zmaga samo orožja in osebne hrabrosti, temveč vse nekaj večjega in globljega. Bila je to ena tistih redkih zmag, ki ne preusmerja samo kratkotrajno obdobje zmagovalca, ampak preusmerja njegovo zgodovino na tak način, kot se lahko zgodi samo z revolucijo njegove vsesplošne miselnosti, ki ji je dal spopad dveh svetov obliko in moč, da je s tem, ko je uničevala sovražnika, uničevala tudi vse tisto, kar je temu sovražniku dajalo potuho in vzpodbudo, da je ta sovražnik rasel in zbiral moči za podjarmljenje vsega sveta.

Ko so v Trstu, v Ljubljani... in končno na Reichstagu v Berlinu zavihrale zastave zmagovalcev, ko so ob Baltskem morju umirali skupaj z vojaki Rdeče armade vojaki armad mnogih drugih narodov, ko so dokončno sovjetske »katjuše« zatrle v gnezdu fašizma poslednji njegov trdovratni odpor, so vsi vojaki vseh narodnosti brez izjeme potem, ko so pokopali na tisoče svojih bojnih tovarišev, verjeli v boljši svet, v svet brez fašizma, v svet trajnega miru in sreče, kakor smo verjeli mi, majhni, nebogljeni in goloroki borci za pravičnejši svet. Mnogo tistih borcev proti našemu skupnemu sovražniku, ki so se polni slave vrnile v svoje dežele, je danes razočarano. Premagali so nemški fašizem — premagati pa niso mogli zarodkov tega strašnega polipa, ki ga je skotil kapitalistični imperializem. Nemški fašizem so uničili, fašizem pa se pod drugačnimi imeni razrašča spet v mnogih delih sveta. In tamkaj je spet vse po starem: brezposelnost, beda, glad, zatiranje, brezpravnost vseh tistih, ki delajo v potu svojega obraza.

Mi pa slavimo zmago drugače! Mi smo si zmago tudi na drug način pridobili. V globoki in neizmerni hvaležnosti do slavne Rdeče armade in do sovjetskih narodov, ki so največ žrtvovali in največ pripomogli do zmage nad nemškim fašizmom, smo črpali moč in vero iz vsebine njihovih ljudskih delovnih množic, ki so, oplojene po velikih stvareh Velike oktobrske revolucije, nosile v srcih neustrašen ogenj največjega dobrotnika in učitelja vseh ljudi na svetu — Lenina, ter največjega izvrševalca njegove oporoke — Stalina. In prav zaradi tega smo se zavedali, da ni samo nemški fašizem kriv vsemu našemu trpljenju, ampak tudi vsi tisti, ki so narod v njegovi najtežji preizkušnji izdali, ga v njegovem nacionalnem ponosu osramotili in ga prodali. Izdajalci in prekupčevalci narodov pa izhajajo iz istega gnezda kot nemški fašizem ali pa fašizem pod drugačnim imenom — iz gnezda sovražnikov delovnega ljudstva! Mi smo trdno in neomajno zaupali Rdeči armadi, ki je znala braniti svojo domovino, kakor nobena druga armada na svetu ne in ki si je istočasno borila za pravice vseh majhnih zasužnjenih narodov prav tako hrabro kakor za usodo svojih lastnih narodov. In tudi sedaj, ko si Sovjetska zveza z naporom vseh svojih sil leči globoke rane, ki jih je prizadejala fašistična zver, ni zapustila svojo zveste zaveznike in prijatelje; zvesto nam stoji ob strani in se z nami vred raduje ob naših uspehih in ob razcvitu našega novega življenja.

Uničili smo tako sovražnika, ki nas je hotel zbrisati s sveta in uničili smo tudi njegove pomagače na naših tleh, ki so rasli in se vampirili ob naših žuljih. V borbi so se razkrinkali, da so interesi sovražnikov ljudstva popolnoma isti, pa čeprav govorijo slovenski, hrvaški ali pa srbski jezik; le-ti so prav tako kruto uničevali ljudstvo kakor njihovi učitelji iz Berlina in Rima. Bili so med njimi škofje in kralji, generali in vladniki. Vsi po vrsti so bili pripravljeni poljubiti Hitlerju in Mussoliniju škorenj, samo da bi lahko obdržali krone in bogastvo ter vsaj malo oblasti za izkoriščanje ljudstva.

Zato praznujemo danes dvojno zmago! Postali smo izvrševalci velikih misli naših največjih genijev od Prešerna do Cankarja in tistih prvih naših skromnih, toda v borbi za ljudstvo neustrašenih ljudi, ki so nam iz ječ, iz Glavnjače in Sremske Mitrovice na glas prebirali prve stavke Marksovih in Engelsovih knjig. Zato ni nič čudnega, če so tvorili jedro našega oboroženega odpora le-ti in taki, v borbi za pravice delovnega ljudstva prekaljeni borci. Kali njihove revolucionarne borbe so zajele vse naše narode, vse naše ljudi in zato smo se borili stari in mladi, možje in žene, starci in otroci — borilo se je vse ljudstvo za veliko, pravično stvar.

Danes praznujemo dan zmage z enakimi naslimi in z isto radostjo v srcu, kot ga praznujejo sovjetski narodi. Svobodni, ponosni kakor še nikoli v zgodovini, sami odločamo o svoji usodi. Nacionalna in politična svoboda bi bili samo frazi, če bi si ne izvojevali ljudske oblasti. Naši najbolj predani borci proti fašizmu bi danes ginili v ječah, ali pa bi bili pobiti na moriščih — kakor to delajo z njimi v Grčiji in drugje na svetu. Prvega maja bi bile ulice prazne — in ječe prepolne delavcev; pred vhodi v tovarne bi stale dolge vrste delavcev, ki bi čakali na milost gospodarjev za skorjico kruha...

In kakor je revolucionarna miselnost privedla narode Jugoslavije do zmage potem, ko je ustvarila nepremagljivo vez bratstva in enotnosti med njimi in ustvarila čudeže herojstva, predanosti in zvestobe do domovine na bojiščih — tako nam ustvarja ta dvojna zmaga danes čudeže, ki se jim pravi: obnova, Brčko—Banoviči, udarniki, iznajditelji, Šamac—Sarajevo... in končno petletni gospodarski plan, edina pot, ki nas vodi v socialističen družbeni red — v svet, po katerem hrepene vsa delovna ljudstva vsega sveta.

Naše ogromne žrtve niso bile zaman. Tega se zaveda sleheren naš deloven človek. Delavski razred pa, ki je med borbo in v času obnove dokazal, da je graditelj naše lepše bodočnosti, ne bo mogel nikdar dovolj biti hvaležen naši slavni armadi in sovjetskim narodom, ki so rodili Rdečo armado. S pomočjo kmetov in ljudske inteligence ter pod zaščito svoje ljubljene ljudske vojske bo dokazal, da zna delati in graditi prav tako, kakor se je znal boriti in umirati. Tudi v petletki bo slavno zmagal!

Herojska XIV. divizija v snežnem metežu na Štajerskem pozimi leta 1944

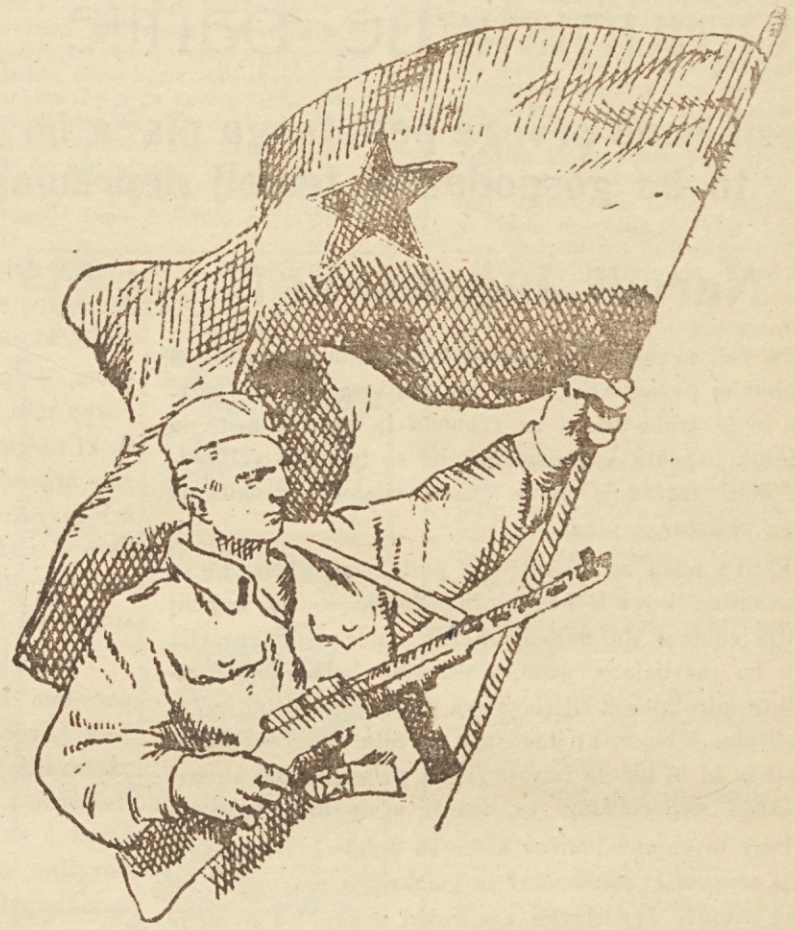

Naj živi naša slavna, herojska ljudska armada in njen vrhovni poveljnik maršal Tito!

Najboljši med najboljšimi

Centralne uprave strokovnih Zvez so podelile zastave svojim najboljšim kolektivom v prvomajskem tekmovanju

Zveza železniških in transportnih delavcev in nameščencev je predala prehodno zastavo delovnemu kolektivu ŽELEZNIŠKE DELAVNICE V SARAJEVU.

Zveza delavcev in nameščencev rudarske industrije — delovnemu kolektivu RUDNIKA TRBOVLJE.

Zveza delavcev in nameščencev kovinske industrije — delovnemu kolektivu ŽELEZARNE »ŠTORE« V SLOVENIJI.

Zveza delavcev in nameščencev gradbene industrije in stavbarstva — delovnemu kolektivu tovarne cementa »SVETI KAJO« V SOLINU pri Splitu.

Zveza delavcev in nameščencev lesne industrije delovnemu kolektivu LESNEGA KOMBINATA »BELIŠČE« V SLAVONIJI.

Zveza delavcev in nameščencev živilske industrije — delovnemu kolektivu SOLARNE »KREKA«.

Zveza delavcev in nameščencev tekstilne in oblačilne industrije — delovnemu kolektivu TEKSTILNE TOVARNE V TRŽIČU V SLOVENIJI.

Zveza delavcev in nameščencev usnjarsko-predelovalne industrije — delovnemu kolektivu TOVARNE ČEVLJEV »PEKO« V TRŽIČU.

Zveza pomorskih, pristaniških in ladjedelniških delavcev in nameščencev — delovnemu kolektivu JADRANSKE LADJEDELNICE V SPLITU.

Zveza delavcev in nameščencev rečne plovbe in obalnega dela — delovnemu kolektivu LADJEDELNICE »ČUKARICA« V BEOGRADU.

Zveza uslužbencev zdravstvenih in socialnih ustanov — MEDICINSKI FAKULTETI V LJUBLJANI.

Zveza uslužbencev pošte, telegrafa in telefona — delovnemu kolektivu GLAVNEGA TELEFONA V BEOGRADU.

Zveza delavcev in nameščencev grafične industrije — delovnemu kolektivu državne tiskarne »JUGOŠTAMPA« V BEOGRADU.

Zveza delavcev in nameščencev trgovskih podjetij — delovnemu kolektivu DRŽAVNEGA TRGOVSKEGA PODJETJA »NARODNI MAGAZIN« V LJUBLJANI.

Zveza delavcev in nameščencev komunalnih podjetij in ustanov — delovnemu kolektivu MESTNEGA PROMETNEGA PODJETJA V BEOGRADU.

Zveza delavcev tobačne industrije — delovnemu kolektivu TOBAČNE TOVARNE V NIŠU in delovnemu kolektivu TOBAČNE POSTAJE V PRILEPU.

Zveza delavcev in nameščencev kemične industrije — delovnemu kolektivu TOVARNE PAPIRJA V ZAGREBU.

Zveza delavcev in nameščencev gostinske in turistične stroke — delovnemu kolektivu DOMA JUGOSLOVANSKE ARMADE V ZAGREBU.

Zveza delavcev krajevne industrije in obrti — delovnemu kolektivu TOVARNE GUMBOV »BISERNICA« V ZAGREBU.

Glavni odbori Enotnih sindikatov so predali prehodne zastave delovnim kolektivom na teritoriju svojih republik

Glavni odbor Enotnih sindikatov Srbije je predal prehodno zastavo delovnemu kolektivu TEKSTILNEGA PODJETJA »RATKO PAVLOVIČ« V NIŠU, delovnemu kolektivu VOJNO-TEHNIČNEGA ZAVODA V VALJEVU in delovnemu kolektivu RUDNIKA KOSTOLAC.

Glavni odbor Enotnih sindikatov Hrvatske je predal prehodno zastavo delovnemu kolektivu ELEKTRO-ŽELEZARNE V ŠIBENIKU.

Glavni odbor Enotnih sindikatov Bosne in Hercegovine je predal prehodno zastavo delovnemu kolektivu VOJNO-TEHNIČNEGA ZAVODA »TITO« V SARAJEVU.

Glavni odbor Enotnih sindikatov Slovenije je predal prehodno zastavo delovnemu kolektivu RUDNIKA TRBOVLJE.

Glavni odbor Enotnih sindikatov Makedonije je predal prehodno zastavo delovnemu kolektivu RUDNIKA »ZLETOVO« V PROBIŠTIPU.

Glavni odbor Enotnih sindikatov Črne Gore je predal prehodno zastavo delovnemu kolektivu LADJEDELNICE »TIVAT« V BOKI KOTORSKI.

PROGLAS CENTRALNEGA KOMITEJA

Komunistične partije Jugoslavije narodom Jugoslavije

Uresničenje prvega petletnega plana bo dokončno gospodarsko povezalo vse pokrajine Jugoslavije — to bo gospodarski temelj nepremagljivega bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov

Narodi Jugoslavije!

Po vaši herojski borbi proti fašističnim okupatorjem in njihovim pomagačem, ki je postala vzor vsemu svetu, kako se je treba boriti za svobodo in neodvisnost, po ogromnih uspehih v obnovi dežele, se lotevate veličastnega dela izgradnje nove Jugoslavije — uresničenja prvega petletnega plana.

Velika bitka za uresničenje petletnega plana, ki se je že začela v vseh krajih Jugoslavije — od najbolj razvitih centrov do najbolj skritih vasic — se razvija in se bo razvijala v pogojih vztrajne borbe demokratičnih in miroljubnih sil človeštva proti agresivnim imperialističnim klikam, ki jim stoje na čelu ameriški imperialisti in ki bi hotele izzvati vojno, pomagati pri obnovi nemškega imperializma in doseči svetovno gospostvo.

Prav te imperialistične klike so delale krivico Jugoslaviji na pariški konferenci in poizkušajo zavrniti upravičene zahteve Jugoslavije v mirovni pogodbi z Nemčijo in Avstrijo, izzivajo državljansko vojno v Grčiji, da bi v njej zagospodarile, podpirajo po vsem svetu reakcionarne — fašistične in polfašistične organizacije in režime.

Toda Jugoslavija ima tudi zveste zaveznike. Najprej in predvsem ima za zaveznico močno, bratsko Sovjetsko zvezo, s katero je skovala nerazdružljive zveze med vojno, ki so jo vodili na življenje in smrt proti fašističnim zavojevalcem tako narodi ZSSR kakor narodi Jugoslavije. Dalje ima za zveste zaveznike bratske države — Republiko Poljsko, Republiko Češkoslovaško, Ljudsko republiko Albanijo, Ljudsko republiko Bolgarijo. Ima številne prijatelje v večini dežel sveta. Pokazalo se je, da lahko Jugoslavija tako v miru, kakor tudi v vojni najde vso nesebično pomoč in podporo v svojih nacionalnih zahtevah pri Sovjetski zvezi, pri velikem Stalinu. In končno: Jugoslavija je bila v vojni vzor, kako se lahko majhna dežela v našem času, kljub izdaji vladajočih klik, uspešno upre imperialističnim zavojevalcem, v miru pa vzor majhne dežele, ki je dosegla popolno neodvisnost in gradi novo življenje in novo demokracijo, — prav zato, ker uživa podporo in simpatije vseh zatiranih narodov in tudi demokratičnih sil v samih imperialističnih deželah.

Uresničenje prvega petletnega plana bo v takšnih pogojih pomenilo dokončno zmago narodov Jugoslavije v njihovi borbi za neodvisnost, za svobodo in notranji razvoj. Ta zmaga bo še bolj dvignila vlogo in ugled Jugoslavije v svetu in pokazala vsem narodom, ki ječe pod imperialističnim jarmom in ki jih imperialisti ogrožajo, — kako je mali državi uspelo, da si je ohranila svojo neodvisnost in zgradila srečno življenje svobodnih ljudi v srečno skupnost svobodnih in enakopravnih narodov.

Delavci, kmetje, inteligenca, mladina, in žene, državljani! Vojaki, podoficirji in oficirji!

Letos pričakuje naša dežela vseljudski praznik Prvi maj v znamenju velikih zmag v gospodarstvu, v znamenju odločilnih borb za uresničenje prvega petletnega plana, za izgradnjo neodvisne Jugoslavije, izgradnjo temeljev nove družbe, v kateri ne bo izkoriščanja in bede, temeljev, na katerih bodo zrasli tudi nova ljudska kultura, blagostanje in srečno življenje delovnih ljudi.

Naša dežela se vedno bolj spreminja v pravo mravljišče delovnih in ustvarjalnemu delu predanih ljudi. Milijoni državljanov Federativne ljudske republike Jugoslavije so se z vsem srcem lotili dela za obnovo življenja, ki ga je vojna opustošila, toda ne samo za obnovo — ampak tudi za izgradnjo boljšega in lepšega življenja in za to, da bi svojo slavno domovino spremenili v pravi vrt. Samo majhen del delomrznežev in ostankov premaganih izdajalskih, reakcionarnih in izkoriščevalskih skupin stoji ob strani in po ukazu iz tujine skrivaj skuša ovirati veličastno delo milijonov za preobrazbo Jugoslavije iz zaostale in odvisne, v napredno in neodvisno deželo. Toda tudi te ostanke, v kolikor se posamezniki ne bodo odpovedali svojemu protiljudskemu izdajalskemu delovanju in se ne bodo vključili v delo vse družbene skupnosti, bo doletela sramotna usoda vseh tistih, ki so se dvignili proti ljudstvu in ljudskim interesom, — poteptani bodo in odvrženi kot tuje in nenaravno telo, ki nima nobene zveze z ljudskim življenjem in ki njegov razvoj samo ovira. Ljudske množice in ljudske organizacije morajo še bolj čuječe spremljati delo teh sovražnikov, varovati ljudske dobrine pred njimi in skrbeti z vsemi močmi, da ti ne bi na kakršen koli način onemogočili dela za uresničenje veličastne naloge, ki stoji pred nami.

V borbi za uresničenje prvega petletnega plana je potrebno zastaviti ogromne napore — potrebno je še bolj povečati delovno disciplino, razvijati vsestransko varčevanje in skrb za material, mnogo više dvigniti produktivnost dela in na vse mogoče načine zniževati proizvodne stroške. Treba je povečati in zboljšati posejane površine, nepopustljivo se boriti za uresničenje setvenih in odkupnih načrtov, preprečiti vse špekulantske nakane, ki se pojavljajo pri delu bogatih vaških slojev. Tako bo doseženo to, da bo kmetijstvo nemoteno oskrbovalo mesto in industrijo in da bodo kmetje prejemali proizvode od industrije. Tako se bo utrdila enotnost našega gospodarstva in onemogočili vsi poizkusi, da bi se slabil ali zadrževal razvoj te ali druge gospodarske panoge.

Državljani Federativne ljudske republike Jugoslavije!

Na letošnji praznik 1. maja odpirate novo, veličastno stran v zgodovini jugoslovanskih narodov, najlepšo in najslavnejšo po herojski narodnoosvobodilni borbi — začenjate bitko za uresničenje prvega petletnega plana izgradnje nove Jugoslavije.

Uresničenje prvega petletnega plana bo prineslo gospodarsko neodvisnost naši domovini. Jugoslavija se bo lahko potem sama razvijala v vseh osnovnih gospodarskih panogah, neodvisna od tujine. Narodom Jugoslavije se ne bo treba odpovedati nobenim svojim bogastvom, da bi prišli do strojev, predelanih surovin itd. Stopili bodo v razdobje blagostanja in izkoriščanja neizčrpnih zemeljskih bogastev.

Uresničenje prvega petletnega plana bo dalo vse pogoje za odpravo vsakršne bede in pomanjkanja v naši deželi. Uresničenje prvega petletnega plana ne pomeni samo uresničenje blagostanja širokih ljudskih množic, ampak pomeni tudi izgradnjo nove družbe, utrditev in zmago takšnih družbenih odnosov, na temelju katerih se bo v bodočem razvoju lahko odpravilo vsakršno izkoriščanje in uresničila popolna enotnost vseh družbenih slojev.

Uresničenje prvega petletnega plana bo dokončno gospodarsko povezalo vse pokrajine Jugoslavije — to bo gospodarski temelj nepremagljivega bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov.

Uresničenje prvega petletnega plana bo omogočilo narodom Jugoslavije graditev nove kulture, ki bo njihova last in v ustvarjanju katere bodo sodelovale najširše množice.

Uresničenje prvega petletnega plana bo spremenilo obličje naše dežele, spremenilo duše naših ljudi. Naša dežela bo postala napredna in srečna, naši ljudje bodo še bolj ljubili svojo svobodno deželo in se bodo s še večjim poletom borili za velike ideale naprednega človeštva — za demokracijo, mir in enakopravnost narodov.

DELAVCI IN DELAVKE! Dajte deželi več premoga in rud! Dajte množicam več tekstilij! Več gradbenega materiala za gradnje novih podjetij in novih stanovanjskih zgradb! Več poljedelskih strojev in orodja, več blaga naši vasi! Več obutve, obleke in živil širokim množicam! Vsestransko razvijajte udarništvo pri delu in novatorstvo v proizvodnji! Varčujte na vsakem koraku z materialom, neprenehoma dvigajte produktivnost dela, znižujte proizvodne stroške! Borite se proti lenuhom in delomrznežem, proti vsem, ki ovirajo dvig proizvodnje!

Borite se za uresničenje petletnega plana, za srečno bodočnost delavskega razreda in vsega delovnega ljudstva naše dežele!

KMETJE IN KMETICE! Posejte vsako ped orne zemlje! Dajte domovini več pšenice, več koruze, več žitaric vseh vrst! Dajte več tobaka in drugih industrijskih rastlin! Več sadja in zelenjave, več mesa in mlečnih proizvodov! Borite se proti tistim, ki se iz sebičnih razlogov izmikajo, da bi izpolnili obveze do države in do vsega ljudstva, proti vsem tistim, ki skušajo ločiti kmete od delavcev, vas od mesta!

Ne varčujte sil v borbi za izpolnitev petletnega plana, ki bo dal vasi vse, kar je potrebno, — stroje, orodje, poceni blago v zadostnih količinah ter prosveto in kulturo!

MLADINA JUGOSLAVIJE! Bodi tudi v naprej v prvih vrstah borbe za izgradnjo dežele, za uresničenje prvega petletnega plana! Bodi ponosna na to, da si postala v vsem svetu vzor vdanosti domovini, a v svoji domovini vzor požrtvovalnega dela in prizadevanja!

Petletni plan bo ustvaril vse pogoje za srečno življenje mladih, za svetlo bodočnost novih pokolenj. Mladina Jugoslavije, bori se za njegovo uresničenje, bori se tudi odslej kakor doslej, da boš prva pri delu, prva v borbi za stvar ljudstva in domovine!

ŽENE JUGOSLAVIJE! Lotite se dela za uresničenje petletnega plana, za uresničenje srečnega življenja in vedre bodočnosti mater in otrok! Pokažite tudi sedaj kakor v vojni, da vam je ljubezen do domovine in njenega napredka nad vse! Bodite neumorne delavke in borke za uresničenje petletnega plana, za uresničenje srečne bodočnosti narodov Jugoslavije!

Državljani Federativne ljudske republike Jugoslavije!

NAPREJ V BORBO ZA URESNIČENJE PRVEGA PETLETNEGA PLANA, ZA GRADNJO NEODVISNE IN SREČNE JUGOSLAVIJE, BRATSKE SKUPNOSTI ENAKOPRAVNIH NARODOV!

ŽIVEL PRVI MAJ — PRAZNIK MEDNARODNE BORBE ZA MIR IN DEMOKRACIJO!

ŽIVELA BORBA NARODOV ZA UTRDITEV MIRU!

ŽIVELA NAŠA VELIKA ZAVEZNICA SOVJETSKA ZVEZA!

ŽIVEL GENIALNI VODITELJ NAPREDNEGA ČLOVEŠTVA V BORBI ZA MIR IN DEMOKRACIJO GENERALISIM TOV. STALIN!

ŽIVELA BRATSTVO IN ENOTNOST SLOVANSKIH NARODOV!

ŽIVELE BRATSKE ZAVEZNIŠKE DRŽAVE — REPUBLIKA POLJSKA, REPUBLIKA ČEŠKOSLOVAŠKA IN LJUDSKA REPUBLIKA BOLGARIJA!

ŽIVELA NAŠA ZVESTA ZAVEZNICA V VOJNI IN MIRU REPUBLIKA ALBANIJA!

ŽIVELA HEROJSKA KOMUNISTIČNA PARTIJA JUGOSLAVIJE, ORGANIZATORKA IN VODITELJICA LJUDSTVA V BORBI PROTI OKUPATORJU V VOJNI IN ORGANIZATORKA IN VODITELJICA BORBE ZA IZGRADNJO BOLJŠEGA IN SREČNEJŠEGA ŽIVLJENJA V MIRU!

ŽIVELA LJUDSKA FRONTA JUGOSLAVIJE — KREPKO OROŽJE JUGOSLOVANSKIH NARODOV V NJIHOVI BORBI ZA LJUDSKO OBLAST IN IZGRADNJO DRŽAVE!

ŽIVELI HEROJSKI NARODI JUGOSLAVIJE IN NJIHOVA BORBA ZA NEODVISNOST IN IZGRADNJO SREČNEJŠEGA ŽIVLJENJA!

Centralni komite
Komunistične partije Jugoslavije

Petletka v besedah in slikah

Maršal Tito: Kaj nudi industrializacija naše države našemu delavskemu razredu?

»Industrializacija države in uvajanje planskega gospodarstva sploh pomeni v novi Jugoslaviji zanesljivo neposredno izboljšanje življenjskega standarda naših narodov, naših delavcev, naših kmetov, naših državljanov sploh. Medtem, ko je v kapitalističnih državah nacionalizacija v industriji in povečanje produktivnosti dela prava nesreča za delavski razred, ker jemlje hiperprodukcija velikemu delu delavcev zaslužek, ker proizvaja zaradi dobička — odtod tudi metanje v vodo ali sežiganje velikanskih količin živil, istočasno pa lakota med delovnimi množicami — bo pri nas ravno narobe: to bo samo pospešilo blagostanje naših narodov.

Imeli bomo še mnogo velikih težav pri uresničenju petletnega plana. Teh težav se moramo zavedati in storiti vse, da jih premagamo.

Prizadevati si moramo predvsem na vso moč, da vzgojimo potrebne strokovne kadre in ustrezno delovno silo za našo industrijo in gospodarstvo sploh, ki se bo po planu silno razvilo. V teh petih letih bo naša industrija rabila 170 tisoč novih industrijskih delavcev, ki se morajo seznaniti s sodobnim proizvodnim procesom. To je dvakrat več, kakor jih imamo danes. Nadalje bo v teh petih letih naše gospodarstvo rabilo 60.000 srednjih strokovnih kadrov, torej skoraj sedemkrat več, kakor jih imamo danes. Rabili bomo 20.000 ljudi s fakultetno izobrazbo več, kakor jih imamo danes. Vzgojiti te kadre je zelo težka naloga, vendar jo bomo premagali.

Izvedba tega petletnega plana bo popolnoma spremenila našo deželo. To pomeni, da naša dežela ne bo postala samo mnogo bogatejša na materialnih dobrinah, ampak bomo imeli mnogo več raznih šol, srednjih in visokih, raznih znanstvenih ustanov ter obnovljenih vasi in mest itd. Obenem bodo ustvarjeni pogoji za lažji nadaljnji vsestranski razvoj. Blagostanje ljudstva bo silno naraslo. Že ob koncu petega leta izvedbe plana bo splošni narodni dohodek silno narasel. V primeri z letom 1939 bo imel približno tako sliko; splošni narodni dohodek leta 1939: 132 milijard, leta 1951: 235 milijard ali 193%. Nadalje je bila vrednost skupne materialne proizvodnje l. 1939 203 milijarde, leta 1951 pa bo 366 milijard ali 180%. Mislim, da ni treba še bolj podrobno navajati kakih številk ali odstotkov o tem, kaj se bo ustvarilo in koliko v teh petih letih. Rad bi samo še enkrat poudaril velikanski pomen tega našega podviga za vse naše narode. Kakor ni brez izvedbe tega plana, brez industrializacije naše države blagostanja za naše narode, tako brez izvedbe tega plana tudi ni podlage za našo gospodarsko in politično neodvisnost; zato sem mnenja, da je dolžnost vsakega našega državljana, da napne vse svoje sile za izpolnitev nalog, ki nas čakajo pri izvajanju petletnega plana.«

1. Po planu sprejema Slovenija nase povečanje industrijske proizvodnje od 5 milijard v letu 1939. na 11 milijard v letu 1951.

Od tega se proizvodnja naših najvažnejših industrijskih vej zvišuje: a) kovinska trikrat; b) kemična dvakrat; c) industrija gradbenega materiala 2.5 krat in d) prehranbena petkrat.

2. V tem okviru igra važno vlogo za uresničitev plana v vsej Jugoslaviji proizvodnja.

a) Turbin od 4000 ton skupne proizvodnje prevzema Slovenija nase 2500 ton, dočim je leta 1938. izdelala 28 ton. Ta proizvodnja predstavlja podlago za elektrifikacijo vse države.

b) V Sloveniji se na novo organizira proizvodnja gradbenih strojev v količini 2790 ton nasproti 7600 tonam v vsej državi.

c) V Sloveniji bo nova in za vso državo edina proizvodnja koles in pisalnih strojev.

d) Za 2.5 krat v primeru z l. 1939. se bo dvignila proizvodnja poljedelskih strojev in orodja.

e) Razen povečanja proizvodnje različnih kemičnih predmetov prevzema Slovenija nase gradnjo novih tovarn za proizvodnjo kemičnih predmetov, ki se doslej v Jugoslaviji niso proizvajali.

f) Za več kot dvakrat se bo povečala proizvodnja gradbenega materiala. Uvaja se proizvodnja novega gradbenega materiala.

g) Skoraj za štirikrat se bo povečala proizvodnja in potrošnja električne sile. Razširjajo se premogovni bazeni v Trbovljah in Velenju. V načrtu je gradnja kombinata za predelovanje lignita kot goriva za kemično industrijo. Prav tako je v načrtu rekonstrukcija vseh železarn.

Uresničenje tega bo zahtevalo mobilizacijo vseh proizvajalnih sil. Torej ni govora o kakršnem koli demontiranju ali zaviranju razvoja industrije v Sloveniji. Prav razvoj industrije v ostalih republikah omogoča tudi razvoj industrije v Sloveniji. Na drugi strani olajšuje industrijska proizvodnja Slovenije industrijsko opremo v drugih republikah.

Značilna je nadalje pozornost, ki jo ta plan posveča gozdarstvu Slovenije za ohranitev naravnega bogastva in zaradi vskladenja obsega izkoriščanja gozdov z naravnim prirastkom. Tako se bo sečnja lesa zmanjšala za 20%, ker bo les kot gorivo zamenjan s premogom in elektriko. Ogromno se bo hkrati povečala proizvodnja gotovih lesenih izdelkov, vezanih plošč pohištva itd. V poljedelstvu in vaški proizvodnji v splošnem je nameravano povečanje proizvodnje za 24%, od tega se vrednost same poljedelske proizvodnje dviga za 52%. Takšen dvig se nanaša pretežno na preusmeritev poljedelstva k proizvodnji industrijskih rastlin, katere vrednost se bo povečala dvakratno. Uvaja se saditev sladkorne pese v višini 1350 vagonov. Proizvodnja oljaric se bo povečala za več kot petkrat, lanu in konoplje za več kot trikrat, hmelja za dvakrat, krompirja za 70%. Saditev zelenjave se bo povečala za 180%.

Dvig proizvodnje v poljedelstvu bo dosežen z uvedbo intenzivnega obdelovanja in s povečanjem uporabe umetnih gnojil za osemkrat. Štiri do šestkrat se bo povečala potrošnja sredstev za zaščito sadnega drevja ter sredstev za uničevanje škodljivcev v kmetijstvu in sadjarstvu. Pri živinoreji se bo gledalo na izboljšanje kakovosti, dalo bo mnogo več mleka, volne, kož itd.

Glejte, to je samo nekaj najbolj značilnih številk, ki bodo tolkle kakor bat po glavi vse naše sovražnike in pa tiste, ki so pod vplivom sovražnikov prepojeni z mislijo, da bi odstranitev neenakomernosti gospodarskega razvoja posameznih republik mogla biti v škodo Slovenije. Delovne množice Slovenije, delavci, kmetje in obrtniki so z velikim navdušenjem sprejeli petletni plan, ker jim tako jasno kaže svetlo perspektivo.«

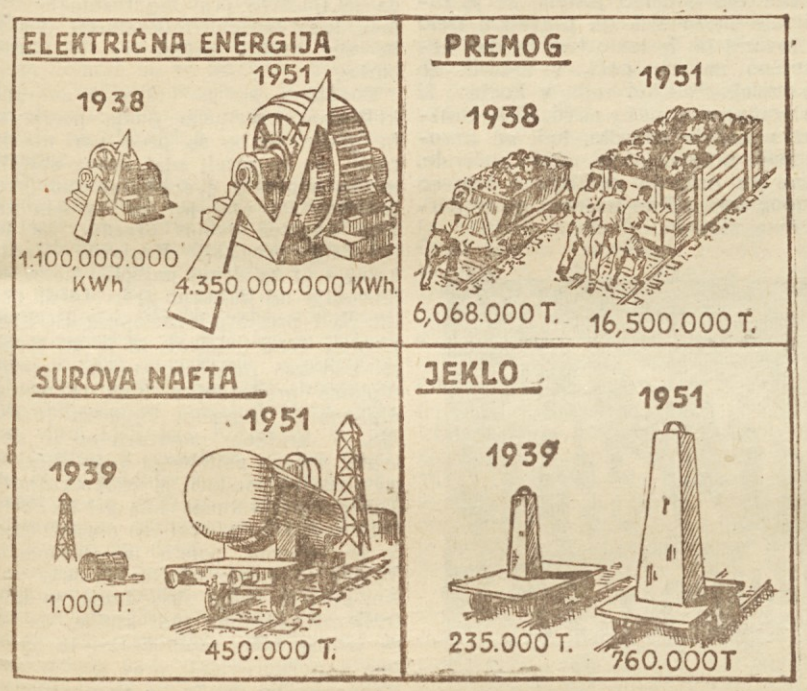

Razvoj produkcije električne energije, premoga, nafte in jekla

Miha Marinko:

Številke v planu bodo tolkle kakor bat po glavah naših sovražnikov

»Ako kje, potem je bilo v Sloveniji določeno sumničenje pri nekaterih, da bo šlo odstranjevanje neenakomernosti gospodarskega razvoja republik na škodo Slovenije, ker je v industrijskem pogledu relativno bolj razvita od drugih republik. Toda kaj govore dejstva tega plana, dejstva, ki se že uresničujejo? Kako je praktično odstranjevanje neenakomernosti gospodarskega razvoja?

Maršal Tito:

Danes delamo za sebe in za vso skupnost

Ko je maršal Tito sprejel 4. maja predstavnike delavcev beograjskih in zemunskih podjetij ter študentov beograjske univerze s predsednikom KSS-a Grgo Jakesom na čelu, je dejal med drugim:

»Vi veste, tovariši, da pomeni petletni plan velik preobrat za naš delavski razred in za delovno ljudstvo naše dežele sploh. Veste, da pada glavni del bremena za uresničenje tega plana na delavski razred. Toda prav tako tudi vemo, kaj naš delavski razred zmore. In prav zaradi tega, ker vemo, se pri nas nikakor ni bati, da ne bi vseh nalog, ki smo si jih postavili s tem prvim petletnim planom, tudi resnično izpolnili. Vsak naš delavec se zaveda, da bo z uresničenjem plana dvignil tudi življenjski standard naših delavcev in vse naše družbene skupnosti: delavski razred in vse naše delovno ljudstvo bo doseglo boljše življenje.

Da bi pa lahko izvedli ta plan in druge naše petletke, ki bodo prišle po tej prvi, potrebujemo veliko delavcev, veliko strokovnih kadrov. Že v tem prvem planu bomo potrebovali 170.000 novih delavcev. Te nove kadre pa morate vzgojiti vi, stari strokovnjaki. Čeprav je za njihovo ustvarjanje potrebno daljše razdobje, čeprav je laže narediti stroje, kakor ustvariti strokovnjake, sem vendarle prepričan, da se bo lahko že v teku prvih petih let našega planskega dela izgradil ta novi delavski kader. Danes naš delovni človek lahko vidi, kako so se tudi tukaj izpremenile stvari v primeri s preteklostjo. Nekoč so se naši delavci bali, da bodo ostali brez dela, da bodo s prihodom novih, popolnejših strojev vrženi iz tovarn; danes stalno potrebujemo novih deset in desettisočev delavcev, ki jim v novi Jugoslaviji ne bo grozila nevarnost, da bi ostali brez kruha in dela.

Veliko pozornost pri delu za ustvarjanje strokovnjakov je treba posvetiti učencem v industriji ter jim omogočiti, da se čim bolje izpopolnjujejo. Razen tega se moramo letiti tudi novega načina ustvarjanja višjih strokovnih kadrov iz vrst delavcev z odpiranjem višjih strokovnih šol, ki bodo po stopnji med fakultetami in srednjimi tehniškimi šolami, v katerih si bodo delavci pridobivali potrebno teoretično znanje in polagali izpite ter tako lahko postali inženirji. Sedaj ustanavljanje teh šol še proučujemo. Mislim, da bodo vsi delavci izkušeni strokovnjaki pri svojem poslu, ko si bodo pridobili tudi potrebno teoretično znanje, lahko veliko koristili svojim podjetjem.

Treba je delati in se učiti, tovariši. Danes delamo za sebe in za nikogar drugega: za sebe in za vso skupnost. Delati za vso skupnost — pomeni delati tudi za sebe in obratno. Pri tem nam ne sme biti žal truda in se ne smemo bati težav. Težav smo se že navadili: vsakovrstno gorje nas je tolklo. Zato bomo tudi lahko prešli vse težave, dalje pa bo vse veliko laže, čim dalje, tem laže. Po naši prvi bo prišla druga petletka, nato pa tretja in v vsaki bo vedno laže.

Že teh prvih 5 let bo silno izpremenilo naše notranje življenje v gospodarskem, kulturnem in v vsakem drugem pogledu. Naslednjih 5 let nas bo dvignilo na še višjo stopnjo. Tukaj bodo odigrali naši delavci veliko vlogo.

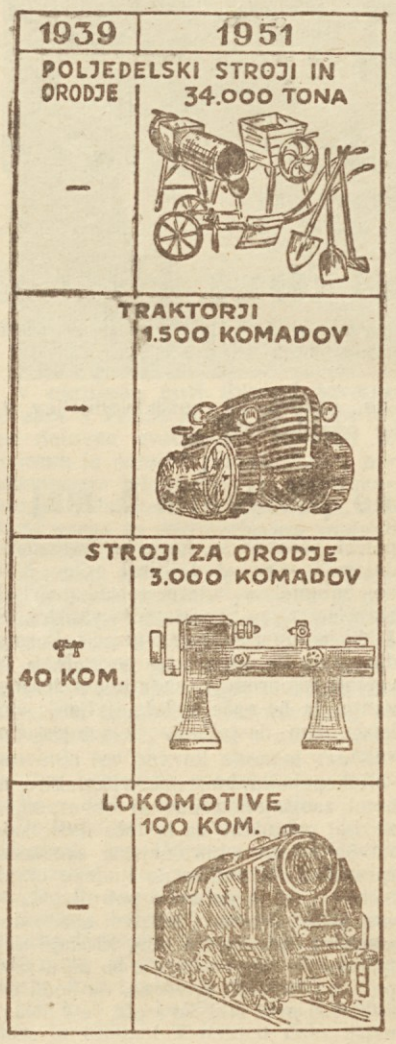

Razvoj produkcije kovinske industrije v prvi petletki

Pri tem bodo prav tako odigrali vidno vlogo tudi naši kmetje. Na prvomajski proslavi sem opazil nekaj, česar pri nas prej ni bilo opažati, da so se naši kmetje zelo približali delavcem. Ni več razdvojenosti, ki je bila nekoč tako značilna. Kmet ne gleda več s sumničenjem, ampak z zaupanjem, veder je in nasmejan. Naš kmet se je dvignil in postal drug človek. Danes se zelo razlikuje od onega, ki je bil nekoč prisiljen, da se ponižuje in da je v nekem podrejenem položaju, da je zaostal. Vi delavci, ki ste se v borbi marsičesa naučili, prenesite svoje izkušnje in svoje znanje tudi na naše kmete, da bi onemogočili vsako propagando, ki skuša ločiti vas od mesta in kmete od delavcev. To so res sicer samo osamljeni poizkusi, ki morajo biti danes obsojeni na popoln neuspeh in polom, vendar ne sami od sebe, ampak zaradi aktivnega delovanja delavcev. Obiski delavcev na vasi so bili deležni globokega odmeva med našimi kmeti. Videli so, da tu ne gre za nobeno demagogijo, če pridejo delavci v vas in se z največjim poletom lotijo dela, da pomagajo svojim tovarišem kmetovalcem. Prav tako so doumeli, da danes, kadar delajo na polju, ne delajo za neke parazite, ampak za družbo — za vse delovno ljudstvo naše dežele. Zveza delavcev in kmetov, zveza vseh naših delovnih ljudi se vedno bolj zliva v tisto močno enotnost, ki se ne bo nikoli razklenila.«

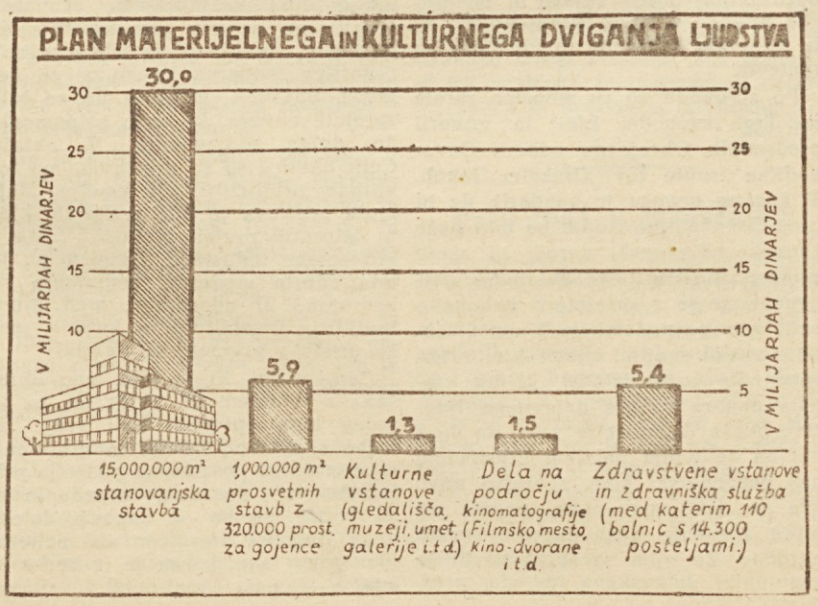

Né more biti dobrega uspeha samo z enostranskim dviganjem količine brez dviganja kvalitete.

(M. Marinko)

★

Velikanski napredek v preteklem letu najbolje dokazuje, da je v naših ljudskih množicah dovolj zavesti, da premagajo vse težave.

(Edvard Kardelj)

Resolucije in pozdravi Glavnemu odboru Enotnih sindikatov Slovenije

S prvomajske proslave, katera se vrši letos v znamenju tekmovanja za čimprejšnjo dosego lepše bodočnosti s pomočjo petletnega načrta, Vam pošiljamo tople pozdrave z zagotovilom, da smo pripravljeni tekmovati za blagor delovnega ljudstva in obnovo zemlje, na kateri živimo, vse dotlej, dokler ne bodo doseženi vsi cilji, katere nam je, ali še bo, zastavil naš veliki kovinar in ljudski voditelj tov. maršal TITO!

Zveza delavcev in nameščencev kovinske industrije — Ravne pri Guštanju

*

Rudarji Idrijskega rudnika Vam na dan 1. maja pošiljamo plamteče, borbene pozdrave. Še odtrgani od naše domovine in naših bratov delamo po njihovem vzoru tako, da bomo lahko ob priključitvi k Titovi Jugoslaviji korakali skupno v borbi za ekonomsko osvoboditev in izvedbo petletke.

Naj živi naš ljubljeni voditelj maršal Tito! Naj živi generalisim Stalin! Naj živi delovno ljudstvo vsega sveta!

Rudarji mesta Idrije

*

Delovni ljudje z Jesenic in Javornika se zavedamo ogromne pridobitve, ko praznujemo prvi maj — praznik delovnega ljudstva vseh narodov sveta — svobodni v svoji ljudski državi. Občutimo veličino našega praznika, simbola enotnosti delovnega ljudstva v borbi za obstoj in srečno življenje človeka.

Na dan našega praznika obljubljamo, da se bomo požrtvovalno trudili za uresničenje našega petletnega gospodarskega plana, ker vemo, da s tem ustvarjamo srečnejšo bodočnost. Pokazali bomo še neosvobojenemu delovnemu ljudstvu drugih držav pravilno pot, s katero nadaljujemo junaške tradicije narodnoosvobodilne borbe in ustvarjamo novo, srečno življenje za vse delovne ljudi. Pod vodstvom organizatorja naših veličastnih zmag, tovariša Tita in Komunistične partije, trdno sklenjeni v Ljudski fronti in Enotnih sindikatih ter povezani z vsemi naprednimi delovnimi množicami vsega sveta, bomo našo prvo petletko izvedli in presegli!

»Proletarci vseh dežel — združite se!«

Delovno ljudstvo mesta Jesenice

*

V imenu članov podružnic, vključenih v Okrajni sindikalni svet Kočevje, pošiljamo Glavnemu odboru Enotnih sindikatov za Slovenijo v Ljubljano naše tovariške pozdrave!

Danes, ko proslavljamo naš največji praznik delovnega ljudstva in ob pričetku naše prve petletke, obljubljamo, člani sindikata v Kočevju, da se bomo strnili v skupnem delu za dvig naše produkcije in z našim delom doprinesli k čimprejšnji izvedbi našega petletnega plana, temelja naše boljše bodočnosti.

Živel 1. maj, praznik delovnega ljudstva! Živela Komunistična partija, voditeljica delovnega ljudstva! Živel naš voditelj, maršal Jugoslavije, tovariš Tito!

Okrajni sindikalni svet Kočevje

*

Udeleženci prvomajskega praznovanja delovnega kolektiva »Litostroj« vam obljubljamo ob zaključku svojega prvega šestmesečnega tekmovanja, da bomo v našem novem tekmovanju dosegli še večje uspehe, ter prekoračili načrtno proizvodnjo najmanj za 10%.

Zagotavljamo vam, da bo sleherni od nas nudil petletki vse svoje sile ter brezobzirno odstranjeval vse prepreke, ki bi nas pri izvedbi našega petletnega gospodarskega plana ovirale.

Naj živi naš petletni gospodarski plan! Naj živi naš voditelj in učitelj maršal TITO! Naj žive enotni sindikati! Naj živo udarniki dela!

Delovni kolektiv »Litostroj« — Ljubljana

1. MAJ, PRAZNIK DELA SMO PRAZNOVALI V SLOVENIJI TAKOLE

Ogromne slike Marksa, Engelsa, Lenina, Stalina ter naših voditeljev v povorki ljubljanske parade dela

Ljubljana je veličastno proslavila 1. maj

Predvečer delavskega praznika so oznanili ljubljanskemu prebivalstvu številni kresovi, ki so zagoreli po vseh bližnjih in daljnih hribih. V mestu pa so hiteli delavci z zadnjimi pripravami: krasili so tovarne, podjetja in ustanove. Prav nič niso hoteli zaostajati za njimi ostali Ljubljančani, ki so krasili poslopja hiš in izobešali zastave.

Tako se je naslednjega dne, na sam prvomajski praznik prebudila vsa Ljubljana v pravem prvomajskem razpoloženju in krasoti.

Velikanske množice delovnih ljudi so se zbrale v veličasten sprevod, v katerem je manifestiralo nad 30.000 delavcev in ostalih delovnih ljudi svojo odločno voljo, da uresničijo prvo Titovo petletko in tako preobrazijo obličje naše domovine. Navdušenje in vzklikanje manifestantov se kar ni moglo poleči, posebno še, ko je ta prvomajski delavski sprevod defiliral mimo častne tribune, s katere so odzdravljali manifestantom predstavniki vlade LRS, J. A. in množičnih organizacij. Parole, diagrami in obveze so pozivale k še večjim naporom v nadaljnjem tekmovanju, da bo naše bodoče življenje čim lepše, čim dostojnejše delovnega človeka.

Nobena skupina, noben kolektiv ni hotel zaostajati z novimi obvezami, z novimi pobudami za bodoče delo; zato se je celotna prvomajska svečanost spremenila v veličastno ljudsko manifestacijo, ki je ponovno potrdila, da je vse naše delovno ljudstvo ena sama mogočna ustvarjalna sila, ki daje najpopolnejše zagotovilo, da bo naša prva petletka uspešno izvršena, da bodo naši bodoči prvi maji še lepši, še veličastnejši.

Prvomajsko geslo jeseniških delavcev — uresničiti in preseči plan

V ozko industrijsko sotesko med Možakljo, Jelen kamnom in Mirco je dihnila prvomajska radost. Pomlad ni ostala samo v Možaklji, ampak se je sklonila tudi nad vrsto tovarniških dimnikov in v tovarno samo; osvežila je ustvarjalne sile, ki uresničujejo naš načrt in ga spreminjajo v enega najvažneših temeljev našega gospodarstva — v jeklo.

To ustvarjanje so pozdravili tudi prvomajski kresovi, ki so zagoreli na predvečer delovnega praznika po vseh okoliških vrhovih; pozdravili so delovne ljudi po tovarnah, vaseh in uradih, pozdravili so dobo novega, svobodnega, ustvarjalnega človeka, pozdravili so objavljeni plan, ki predstavlja našo bodočnost.

V Titovem domu so se na predvečer prvega maja zbrali jeseniški delavci, stari in mladi; centralni mladinski umetniški zbor iz Ljubljane, ki nosi ime našega partizanskega pesnika Kajuha, je prinesel ta večer na Jesenice revolucionarno pesem in besedo, ki sta segli v delavska srca ter vžgali v njih pravo prvomajsko radost. Delavci, ki so kaš s tem zaključili prvomajsko tekmovalno obdobje, so ob tej revolucionarni pesmi zares občutili, da so zmagovalci nad staro, preživelo dobo in da predstavljajo nov, delavni prvomajski rod. Nabito polna dvorana je pričala, da je naš delavec željan naše nove, borbene pesmi, ki ga mobilizira za izvrševanje nadaljnjih nalog, da naš delavec vedno bolj odvrača malomeščansko navlako v kulturi, ker iz te navlake ni in ne more zveneti mogočni ritem ustvarjalnega dela, ki je simbol nove, prerojene dobe.

Na sam delavski praznik, na prvi maj, so zaživele Jesenice v prazničnem razpoloženju. Jeseničani so hoteli prenesti pomlad z gora v svoje mesto. Železničarji so ovili lokomotive z zelenjem. Na pravkar dograjenih, novih stanovanjskih hišah pred Jesenicami so zataknili stavbinci v dimnike cele grme zelenečih bukovih vej.

Na trgu pred Titovim domom se je proti deveti uri dopoldne zbrala večtisočglava množica, da proslavi svoj največji praznik. Nad glavami množica zastav in transparentov, ob obeh straneh trga pa so obešeni emblemi najboljših oddelkov jeseniške tovarne. Dolga kolona pionirčkov in pionirk, z rožami v rokah, je počakala pred tovarno udarnike, jih navdušeno pozdravila in jih spremila na zborovališče, kjer so skupno z veterani dela zasedli mesta na tribuni.

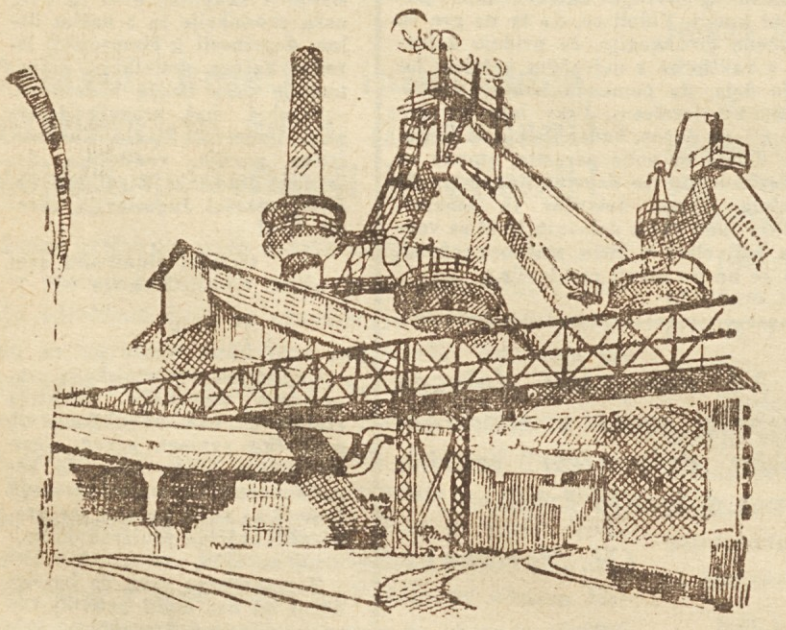

Jeseniške tovarne

Zbranemu delavstvu je prvi spregovoril trikratni heroj dela Mlakar in sicer o pomenu 1. maja ter o uspehih prvomajskega tekmovanja v jeseniški tovarni. Njegove besede so mobilizirale k nadaljnjemu delu, : : petletko, ki bo preobrazila našo domovino, ki bo vlisnila novo obličje tudi železarskim Jesenicam. »V prvomajskem tekmovanju smo izgubili prehodno zastavo,« je dejal, »toda to se ni zgodilo zaradi tega, ker bi bili morda mi slabi pri delu, ampak zato, ker so bili drugod še boljši; vendar zaradi tega ne odstopamo od tekmovanja, ampak se bomo borili naprej, dokler si ne bomo prehodne zastave ponovno osvojili.« Kratke, jedrnate besede izkušenega in požrtvovalnega udarnika, ki je eden najstarejših jeseniških borcev za delavske pravice, so našle med množico navdušen odmev.

Za njim je pozdravil prvi maj in jeseniške delavce še kmet iz bližnje vasi, delovni inteligent, mali pionirček ter sekretar okrajnega odbora OF, tov. Bohinc Andrej. Direktor jeseniške tovarne, dr. Pečočnik, je podal poročilo o prvomajskem tekmovanju, nakar je v imenu uprave tovarne svečano proglasil 37 novih udarnikov in iznajditeljev. Množica je napeto poslušala imena teh herojev dela in je ni motil, še manj pa prepodil niti dež, ki se je vlil od časa do časa.

Poleg udarnikov je prejelo nagrado in priznanje tudi 27 veteranov dela, ki delajo v tovarni že preko 40 let. Pohvaljena je bila tudi vrsta pridnih delavcev in nameščencev.

Sledila je predaja medobratne prehodne zastave, ki jo podeljuje uprava tovarne vsak mesec najboljšemu oddelku. Zastopnik obrata Javornik 2, ki je bil dosedaj najboljši oddelek, jo je izročil še boljšemu oddelku, martinarni.

Toda udarnikov in pridnih delavcev nima samo železarna; tudi usnjarji in železničarji so jih 1. maja proglasili in dali s tem poudarka množičnosti udarniškega pokreta v naših tovarnah in delavnicah.

Udarništvo pa je treba vedno krepiti in množiti vrste udarnikov, kajti na ta način se dviga naše tekmovanje na višjo stopnjo. Zato so sprejeli jeseniški delavci na prvomajskem zborovanju novo, veliko obvezo: uresničiti in preseči proizvodni plan, da bo naše življenje čim lepše, čim boljše, da bomo praznovali vedno lepše in veselejše prve maje.

Popoldan se je nadaljevala prvomajska proslava na fizkulturnem prostoru. Da bi bil prvomajski praznik vsestransko pestrejši, so povabili Jeseničani tudi nogometno moštvo »Tekstilca« iz Varaždina.

Delovno ljudstvo Jesenic se je radovalo prvomajskega praznika. Delo v tovarni pa je teklo tudi ta dan nemoteno naprej; peči, v katerih se spreminja železna ruda v kovino, ki je podlaga za našo novo, višjo družbeno stopnjo razvoja, tudi na prvomajski praznik dela niso počivale. One ne poznajo počitka; v tem so popolnoma slične našemu gospodarskemu razvoju.

Slovenske založbe v povorki ljubljanske parade dela

Tudi Celje je zmagoslavno proslavilo praznik dela

Za proslavami v ostalih industrijskih središčih tudi Celje ni hotelo zaostajati Že zvečer pred 1. majem se je vršil koncert na prostem in nato še akademija v Domu ljudskega gledališča, po okoliških hribih pa so zažareli mogočni kresovi v pozdrav velikemu prazniku dela.

Na dan 1. maja zjutraj so budnice vseh celjskih godb dramile Celjane iz jutranjega spanja in jih kaj kmalu zvabile na ulice, ki so se že uro kasneje napolnile, ko so se nato ob 8.30 vključili v sprevod, ki se je razvil po celjskih ulicah. V sprevodu so nastopali fizkulturniki Celja in okolice v paradnih uniformah, člani motokluba z motornimi vozili, oddelek vojske ter okrog 3000 delavcev, nameščencev in mladine Sodelovale so štiri godbe na pihala. Gledalci in šolska mladina so najbolj navdušeno pozdravljali odred vojske in mladinsko brigado »Ivanke Uranjekove«, ki je korakala s krampi in lopatami na ramenih.

Po sprevodu so se množice zbrale na Trgu svobode, kjer je govoril predsednik Okrajnega odbora Osvobodilne fronte tov. Draksler Jakob. V svojem govoru je poudaril, da bi brez Osvobodilne fronte ne bilo naše svobode. Slovenski narod, ki si je priboril svoj prvi slovenski ljudski parlament, se je s sprejetjem zakona o petletnem gospodarskem planu vključil z vsemi svojimi silami tudi v gospodarsko ustvarjalnost, ki bo kronala napore našega delovnega ljudstva. Naša dolžnost je zato, da še z večjim delovnim poletom uresničimo naš gospodarski plan, zberemo nove sile in tako ustvarimo pogoje za lepše življenje vseh jugoslovanskih narodov. Za njim so spregovorili še zastopniki delavskega razreda, predstavnik JA, kmetov in obrtništva. Ob zaključku proslave so bile poslane resolucije: Centralni upravi Enotnih sindikatov Jugoslavije, Glavnemu odboru Enotnih sindikatov Slovenije, Centralnemu Komitetu KPJ in Centralnemu Komitetu KPS ter Izvršnemu odboru OF Slovenije z obljubo in zagotovilom, da bo delavstvo iz Celja in okolice vložilo vse napore za izvršitev gospodarskega plana ter v prvem letu petletnega plana izvojevalo predčasno zmago na gospodarskem polju. Popoldne se je vršil na Kidričevem stadionu nastop fizkulturnikov.

Pred sprevodom, v katerem so bile zastopane vse sindikalne podružnice s transparenti, so bile po tovarnah in obratih razdeljene nagrade udarnikom in iznajditeljem. Tovarna emajlirane posode je nagradila 52 delavcev, v cinkarni je bila slovesna otvoritev moderne kopalnice za delavce, po vseh podjetjih pa so bile sprejete obveze, ki bodo pripomogle do dviga proizvodnje. V okraju Celje-okolica so se proslavam po tovarnah pridružili tudi kmetje. Najlepša proslava je bila v Štorah, kjer je Železarna prejela prehodno zastavo kovinarske industrije. Obenem pa je bila odprta moderna ambulanta in nagrajeno 27 udarnikov, med njimi tudi trije iznajditelji, o katerih smo že pisali v prvomajski številki.

Celje samo, ki je bilo lepo okrašeno z zelenjem in zastavami, pa je poleg tega opremilo tudi svoje izložbe s slikami, izdelki in grafikoni, s katerimi so posamezna podjetja prikazala svoje dosedanje uspehe in ki so porok, da bo ob naporih delovnega ljudstva uresničen naš petletni plan prav tako, kakor je iz borbe in krvi vstal naš 1. maj.

Dolenji Logatec je proslavil praznik dela in sprejel darilo GO ESS-a

Že na predvečer so po bližnjih in daljnih hribih v okolici Logatca mogočno zagoreli kresovi in naznanili s svojim rdečim žarom praznik, ki ga v starih koledarjih ni bilo — praznik dela. — Mladina je prihitela od vseh strani in se zbrala ob kresovih, zapela je pesem svobode, enakosti in bratstva in zaplesala priljubljeno Titovo kolo. Kdo bi zameril veselju teh mladih, otroško razposajenih ljudi, ki bodo morda že čez par tednov vihteli ob vročem soncu krampe in lopate, pa bodo prav tako vedrih in nasmejanih obrazov, kakor na predvečer prvega maja ob kresovih.

Pa ne samo na predvečer, tudi naslednji dan se je prav ta mladina, ki je prihitela iz vseh oddaljenih hribovskih vasi v Dol. Logatec, zbrala v sprevod in se pridružila ostalim organizacijam. Zastave, transparenti in sto in sto vzklikov maršalu Titu, tov. Kardelju, svobodni Sloveniji in prvemu maju, ki je praznik vsega delovnega ljudstva, vse to je pričalo, da je ljudstvo pravilno razumelo pomen tega lepega, veličastnega dneva in zna ceniti pridobitve štiriletne borbe.

Popoldne se je vršila v dvorani kulturno-prosvetnega doma proslava, in ljudje, ki so se pred par urami razšli, so se začeli zdaj znova zbirati ter so napolnili dvorano do zadnjega kotička. Pa vsaj je bil ta dan za Dol. Logatec dvojni praznik, ko je GO ESS proglasil Krajevni sindikalni svet za drugi najboljši kolektiv Slovenije na kulturno-prosvetnem polju. Med proslavo je zastopnik GO ESS pisatelj Tone Seliškar, ki je bil sprejet nad vse prisrčno, svečano izročil diplomo predsedniku KSS in poleg diplome še nagrado: knjig za 10.000 din. V kratkem nagovoru se je dotaknil našega petletnega gospodarskega plana in poudaril je veliko važnost kulturno-prosvetnega dela pri izvršitvi tega načrta ter pozval vse organizacije k še večjemu poletu in aktivnosti. Takole je dejal: »Kakor je bila našim borcem poleg pušk, bomb in mitraljezov potrebna tudi knjiga, da so se iz nje učili, izobraževali in se s tem kulturno dvigali, prav tako je potrebna knjiga danes, ko smo si zastavili veliko nalogo in sprejeli novo borbo — borbo dela. — Zato tovariši in tovarišice: še več knjig med naše delovno ljudstvo, še več študijskih krožkov in tečajev, še več dobrih, kulturno-prosvetnih prireditev na naše odre, da bo prihodnje leto na praznik dela vaš prosvetni aktiv dosegel prvo mesto!«

Dvorano je ta trenutek zajel val navdušenja in ljudstvo je s tem pokazalo, da je pravilno razumelo besede, ki jim jih je govoril slovenski književnik. Vsakdo je v svojem srcu tiho sklenil, da bo poslej sprejel vsako delo brez godrnanja in da bo delal kolikor se bo le dalo. Predsednik KSS se je zahvalil za darilo in za priznanje, nakar se je proslava nadaljevala.

Igralska družina »Bratov Vidmarjev« je postavila na oder zadnje dejanje pretresljive drame velikega ruskega pisatelja Maksima Gorkega »Mati« in znova dokazala, da zmore spraviti na deske logaškega kulturnega doma tudi najtežja dela. Občinstvu so zelo ugajale telovadne točke, ki so jih izvajale gimnazijke in pionirji, moški in mešani pevski zbor pod vodstvom dr. Toma Tollazzija zapel par pesmi in še bolj razgibal ljudi v dvorani. Zapeli so preprosto toda prisrčno in toplo in je posebno ugajala Župančičeva »Prvomajska«. S himno »Hej Slovani«, ki jo je zaigrala godba na pihala, se je prvomajska proslava zaključila.

KSS, ki je prav na praznik dela dobil priznanje od GO ES Slovenije pa je s tem priznanjem dobil tudi vzpodbudo za nadaljnje delo pri širjenju prosvete. —mič.

Ogromne naloge, ki stoje pred nami na polju našega gospodarstva, za izvršitev zastavljenega plana, zahtevajo, da usposobimo naše organizacije za mobilizacijo vseh sil našega delovnega ljudstva, pa bomo plan ne samo izpolnili, ampak tudi presegli. (M. Marinko)

★

Izvedba našega petletnega načrta elektrifikacije in industrializacije pomeni veliko povečanje življenjske in kulturne ravni delovnega ljudstva — delavcev, kmetov, ljudske inteligence in vseh delovnih državljanov naše države. (Tito)

Maršalu Jugoslavije Josipu Brozu Titu, Beograd

Delavci in nameščenci rudnika Trbovlje, zbrani na proslavi 1. maja 1947 s prehodno zastavo drugega zmagovalca prvomajskega tekmovanja Jugoslavije ter prvega zmagovalca vseh delovnih kolektivov Slovenije, Vam obljubljamo, da bomo tudi v bodoče delali z istim delovnim poletom kot v prvomajskem tekmovanju vse do dokončne izvedbe petletnega načrta, dokončne gospodarske osamosvojitve z industrializacijo in elektrifikacijo naše mlade Jugoslavije.

Obljubljamo Vam, prehodno zastavo obdržati ter Vam kličemo:

»V tekmovanju od zmage do zmage naprej!«

Delavci in nameščenci rudnika Trbovlje

Trbovlje so veličastno proslavile praznik delovnega ljudstva

Ponosni nad uspehi svojega dela, ponosni nad zmago, ki so jo dosegli trboveljski rudarji v prvomajskem tekmovanju, so proslavili to zmago zvečer pred 1. majem in na praznik vsega delovnega ljudstva še prav posebno svečano in veličastno.

Sredi trušča in ropota strojev ter vsakdanjega delovnega vrveža so se Trbovlje odevale že od zgodnjega popoldneva v praznično razpoloženje. Ceste so nenavadno oživele, napisi po hišah in preko cest, zelenje in zastave na oknih in strehah so razodevali, da se Trbovlje pripravljajo na velik dan. Na prostoru pred Delavskim domom so se mrzlično pripravljali za večerno proslavo. Vedno nove skupine delavcev in delavk so prihajale na zbirališča in napolnile ves prostor.

Delavska godba je zaigrala himno. Podpredsednik sindikalne podružnice rudarjev tov. Forte Andrej je pozdravil zbrano množico, predstavnike ljudske oblasti, predstavnike Centralne uprave ES Jugoslavije in Glavnega odbora ES Slovenije, odposlanca ministrstva za delo ter predstavnike ostalih množičnih organizacij. Zbranim rudarjem so nato spregovorili odposlanec ministrstva za delo pri vladi LRS tov. Klančišar, ki jim je čestital k uspehom in jim želel, da bi ta kolektiv tudi v bodoče obdržal mesto, ki si ga je priboril v tem tekmovanju, obenem pa jim je čestital k prazniku dela.

Potem, ko je referent za tarifo in tekmovanje podal svoje poročilo o delu in uspehih tekmovanja, je v imenu zveznega tajništva delavcev in nameščencev rudarske industrije spregovoril tajnik zveze tov. Hegler Jože, ki je primerjal sedanjo proslavo s proslavami v prejšnjih časih, ko so se vršile še pod bajoneti in v najtežjih okoliščinah. Težke poti, ki jo je prehodilo delovno ljudstvo, ne smemo pozabiti in zavedati se moramo, da naša borba ni končana in bo trajala vse dotlej, dokler ne bomo postali povsem neodvisni od inozemstva. Z disciplino in novimi obvezami bomo dosegli vse to in korakali po poti, ki jo je začrtal naš maršal Tito in Komunistična partija Jugoslavije. Zato je naša dolžnost, da zastave, ki smo si jo priborili v tem tekmovanju, Trbovlje kot srce proletarcev, ne da iz svojih rok in jo dvigne še višje v ponos trboveljskemu kolektivu in vsemu delovnemu ljudstvu.

Po proglasitvi 121 udarnikov — 45 z Zapadnega obrata, 22 z obrata Dobrne-Neža, 51 z Vzhodnega obrata in 3 iz Osrednje delavnice kot novatorji in 240 nagrajencev, je pozdravil trboveljske rudarje in vse navzoče zastopnik Centralne uprave Enotnih sindikatov Jugoslavije tov. Vipotnik Ivan, ki jim je v imenu 60.000 organiziranih rudarjev čestital k njihovim uspehom in jim kot drugemu najboljšemu kolektivu Jugoslavije izročil prehodno zastavo in 250.000 dinarjev nagrade. Za tem je zastopnik Glavnega odbora Enotnih sindikatov Slovenije tov. Greif Martin vzpodbujal rudarje, da sleherni in rudar z vztrajnim in požrtvovalnim delom tudi v bodoče tolče in dá z novimi uspehi nov udarec vsej svetovni reakciji, ki skuša ovirati rast in razvoj nove Jugoslavije. Ob koncu svojega govora je v imenu GO ES Slovenije izročil kolektivu trboveljskega rudnika v znak priznanja bogato knjižno zbirko v vrednosti 15.000 dinarjev in diplomo, tajnik zveznega tajništva delavcev in nameščencev rudarske industrije pa jim je izročil zastavo v trajno last in jim čestital k uspehu.

Ob zaključku proslave so rudarji slovesno prevzeli nove obveze za naslednje tekmovanje in sprejeli resolucije, ki so jih naslovili predsedniku zvezne vlade maršalu Titu, predsedniku vlade LR Slovenije tov Mihi Marinku in ministru za rudarstvo pri zvezni vladi FLRJ Banc Andrejevu.

Medtem ko je legal mrak na dolino in jo zagrnil v prvo majniško noč, so z vseh strani z bližnjih gričev in daljnih hribov zagoreli v pozdrav številni kresovi. Še dolgo potem, ko je bila proslava že končana, so goreli in pozno v noč ugašali v temi...

Pevski zbor ljudske visokošolske mladine v povorki ljubljanske parade dela

Tržiški tekstilci so proslavili 1. maja novo zmago v proizvodnji

Prvi maj v Tržiču se je vršil v znamenju zmage v prvomajskem tekmovanju; tržiška predilnica je namreč ta dan prejela prehodno zastavo Centralne uprave.

Sekretar Centralne uprave tekstilcev, tov. Bogdanič je čestital tržiškim delavcem k prvomajskemu prazniku in k uspehu delovnega kolektiva predilnice in tkalnice. Udarnik iz Mariborske tekstilne tovarne je izročil prehodno zastavo udarniku kolektiva zmagovalca, tov. Benčini, čestital k uspehu ter obenem poudaril, da bo njihov kolektiv, ki je sedaj izgubil zastavo, napel v novembrskem tekmovanju vse sile, da si pribori zastavo nazaj. Trikratni udarnik iz tržiške predilnice tov. Benčina pa je v imenu udarnikov in vsega kolektiva naglasil, da se bodo borili za to, da obdržijo zastavo vse do uresničitve prve petletke.

Član Glavnega odbora Enotnih sindikatov Slovenije, tov. Roman Pezdir je predal kolektivu zmagovalcu nagrado GO ESS — oljnato sliko maršala Tita, pod čigar vodstvom izvršujemo našo petletko; obenem je prejel kolektiv še diplomo v dokaz priznanja njeni proizvodnji.

Upravnik tovarne, tov. Recar je proglasil 41 novih udarnikov, katerim gre velika zahvala za uspehe, dosežene v prvomajskem tekmovanju.

Ko je kolektiv krenil v sprevodu v mesto, sta pozdravila delavce sekretar okrajnega OF odbora, tov. Kristan in predsednik MLO, tov. Urbanc, ki je zbranemu delavstvu prečital pozdravno brzojavko 50.000 delavcev kombinata »Bata« iz Zlina v ČSR, ki so čestitali tržiškim čevljarskim delavcem za 1. maj. Prečital je še brzojavne pozdrave kolektiva »Peko«, ki se jim je navdušeno pridružila vsa tisočglava množica delavcev.

Po prvomajskem zborovanju je povabila uprava predilnice vse udarnike, zastopnike oblasti, vojske in množičnih organizacij na zakusko; tu so si udarniki iz raznih tržiških podjetij v tovariškem razpoloženju napovedali posamična tekmovanja in nove obveze.

Proslava delovnega kolektiva železarne v Štorah pri Celju

Ob zaključku prvomajskega tekmovanja je prejel gornji kolektiv za svoje uspešno delo, predvsem na gospodarskem področju, častno priznanje. Dosegli so prvo mesto med kovinarji v Sloveniji, drugo mesto med kovinarji v Jugoslaviji in četrto mesto med najboljšimi kolektivi Slovenije. Zato jim je bila kolektivno izročena prehodna zastava od strani zastopnikov Centralne uprave in diploma Glavnega odbora ES Slovenije.

Proslava se je vršila na največji praznik delavskega razreda, ob veliki udeležbi ne samo delavcev, nameščencev in uprave železarne, temveč tudi ob udeležbi delavcev Samotne tovarne, kmetov iz okolice in šolske mladine. Sodelovala je godba iz šamotne tovarne, moški pevski zbor iz železarne in mladinski pevski zbor. Ob 9. uri se je razvil sprevod, v katerem se je manifestirala misel povezave delavca s kmetom, tako s transparenti, kakor s simboličnimi prikazi. Zatem se je vršila proslava pri tovarni, t. j. ob novem poslopju, ki ga je uprava pripravila za ambulanto in jo je na ta dan izročila tudi zastopnikom Državnega socialnega zavarovanja iz Celja. Govorniki so v svojih jedrnatih besedah prikazali vrednost doseženih uspehov, pokazali nadaljnje delo, s posebnim ozirom na petletni gospodarski načrt, ki je največja obveza za vse delovne kolektive, za vse delovno ljudstvo naše države. Udarniki in vzgledni delavci so prejeli na ta dan nagrade, ves delovni kolektiv pa je bil vesel pridobitve za ta kraj — ambulante, katere prostore je lepo pripravila uprava podjetja, instrumentarij in roentgen pa je oskrbel zavod. V šolskem poslopju v Štorah je bila odprta tudi razstava iznajditeljev tovarne. Prikazala je visoko znanje nekaterih delavcev-strokovnjakov, ki se nikdar ne bi moglo razviti tako uspešno, če se delovno ljudstvo ne bi zavedalo, da dela zase. K proslavi so priključili tudi začetna dela na stavbišču, kjer bodo začeli graditi stanovanjske stavbe. Tako je delovni kolektiv železarne v Štorah in z njim delavci in kmetje tega kraja najbolj dostojno proslavil naš veliki Prvi maj in s tem dopolnil veličastne proslave, ki so se na ta dan vršile v vsej naši domovini.

J.

Prvomajska parada na severni meji

Prvomajska parada dela na severni meji je bila veličastna manifestacija delovnega ljudstva. 5000 glava množica je tega dne manifestirala v Gor. Radgoni svoj program za izvedbo petletnega gospodarskega plana. Vse mesto je bilo lepo okrašeno in že v zgodnjih jutranjih urah so iz okolice prihajale skupine kolesarjev in okrašenih voz. Posebno velika je bila udeležba prebivalstva iz Apaške doline.

Mimohod z našimi in sovjetskimi zastavami, s transparenti in napisi o uspehih dela je predstavljal revijo dela vseh panog našega gospodarstva. Na čelu je stopala konjenica, za njo mestna godba, za katero so se uvrstili vojska, sindikalne podružnice, mladina, pionirji. Samo članov sindikata je bilo do 1500.

Sprevod je trajal več kot eno uro in zlasti močno je bila zastopana Apaška dolina.

Po sprevodu se je vsa množica zbrala na okrašenem prireditvenem prostoru na Tratah, kjer je spregovoril o pomenu prvomajskega praznika sekretar OLO-a. Nato so govorili tudi zastopniki vojske in vseh množičnih organizacij. Med govori je ljudstvo vzklikalo KP-i, maršalu Titu, Sovjetski zvezi in tov. Stalinu. CO ESJ in CK KPJ so bile poslane tudi resolucije z obljubami, da se bo ljudstvo vsega okraja vključilo v petletni plan, da bo skrbelo za njegovo 100% izvršitev in prav tako za varnost naših severnih mej.

Popoldne je bila kulturno-prosvetna prireditev, ki je odlično uspela. Vsa veličastna manifestacija tega dne je najboljši dokaz zvestobe naši domovini ter enotnosti in povezanosti delavca, kmeta in delovnega inteligenta.

Kovič

Prvi maj v Hrastniku

Na predvečer 1. maja je bilo v Hrastniku zelo živahno. Vse, staro in mlado, je krasilo okna in sestavljalo slavoloke. Na sam praznik je že v zgodnjih jutranjih urah rudarska godba igrala budnico po vseh ulicah Hrastnika. V sprevodu, z godbo in zastavami, je prišlo ljudstvo pred Mladinski dom, kjer je imel tov. Šuštar iz Okraja govor o pomenu 1. maja.

Ob dveh popoldne so bile v rudniku, steklarni in kemični tovarni proslave s proglasitvijo in nagraditvijo novih udarnikov.

J.

Glava prvomajske parade dela v Ljubljani

Udarniki — poroki naše gospodarske zmage

Kolektiv tovarne »Peko« je prejel prehodno zastavo kot najboljši kolektiv čevljarske industrije v državi

V okrašeni, novi dvorani tovarne »Peko« v Tržiču je bila 29. aprila lepa delovna svečanost. Kolektiv te tovarne je namreč zmagovalec v prvomajskem tekmovanju v usnjarsko-predelovalni industriji Jugoslavije, zato je prejel ta dan prehodno zastavo Centralne uprave.

Upravnik tovarne tov. Urbanc Štefko, je podal izčrpno poročilo iz prvomajskega tekmovanja ter proglasil sporazumno s sindikalno podružnico 14 udarnikov, med katerimi so posamezniki že tretjič prejeli ta častni naslov. Po proglasitvi herojev dela so sprejeli delavci obveze v novem tekmovanju ter pozvali obenem vse kolektive usnjarsko-predelovalne industrije v državi na tekmovanje.

Podružnica je predlagala, da se proglasi tov. Urbanca za odličnega upravnika, kar so potrdili delavci z vzkliki in navdušenjem.

Uprava tovarne je ob tej priliki poklonila kolektivu krasni sliki prvoboteljev za pravice delavcev vsega sveta, tov. Lenina in Stalina.

Na ta, za kolektiv tako svečani dan, je obhajal 35 letnico dela v tovarni mojster, kateremu je kolektiv prisrčno čestital in mu poklonil šopek pomladanskih rož.

Tajnik Centralne uprave, tov. Horvat Ivan, je čestital kolektivu k tako častni zmagi ter mu izročil priborjeno prehodno zastavo. »Prepričan sem,« je dejal tajnik Horvat, »da je vaš delovni kolektiv to zmago tudi zaslužil; obenem sem pa trdno uverjen, da si boste znali ohraniti to priborjeno zastavo tudi v nadaljnjem tekmovanju.« Delavci so njegove besede večkrat prekinili z burnim aplavzom.

Kolektivu je čestital tudi zastopnik vojske, ki je dejal: »Častno smo zmagali na bojnem polju, častno hočemo zmagati tudi na gospodarskem polju; porok za našo zmago so nam naši udarniki, zavednost naših ljudskih množic in naša slavna Jugoslovanska armada, ki bo čuvala pridobitve narodnoosvobodilne borbe.«

Kolektiv zmagovalec si je zadal v nadaljnem tekmovanju nove, še večje naloge, s čemer dokazuje svojo visoko razredno zavest, ki mu bo omogočila nove zmage v naši petletki.

Maribor je dobil prehodne zastave

Na predvečer 1. maja je bil ves Maribor v prazničnem razpoloženju. Delavci so v popoldanskih urah urejali še zadnje priprave za nastop praznovanja praznika delovnega ljudstva. Postavljali so mlaje, krasili poslopja in dvorane, čistili prostore in tekmovali med seboj, kdo bo tudi zunanje lice svojih delovnih objektov lepše uredil.

Popoldan ob 15. uri je bilo stavbišče elektrarne Mariborskega otoka slavnostno urejeno. Žerjavi so dvigali visoko svoje kljune, na katerih so plapolale zastave. Sleherna stavba v globeli na desnem bregu Drave je bila okrašena z zelenjem. Na vseh so visele slike naših voditeljev. Parole pa so prikazovale borbeni polet in ponos delavstva nad doseženimi uspehi: saj bo podružnica Gradis-a proglašena za drugi najboljši delovni kolektiv v Sloveniji.

Ves velikanski prostor stavbišča je bil očiščen. Delavstvo se je praznično obleklo in napolnilo do zadnjega kotička svojo veliko dvorano v baraki. In slavnost se je pričela. Tajnik podružnice je otvoril proslavo. Pevski zbor je zapel. Nato sta govorila pomočnik ministra za gradnje tov. ing. Valentinčič in zastopnik GO ESS tov. Zorn, ki je proglasil podružnico za drugi najboljši delovni kolektiv v Sloveniji in ji prinesel v znak priznanja poleg diplome tudi radio-aparat. Tov. upravnik ing. Pipan je razdelil najboljšim delavcem okrog 100 denarnih nagrad.

Zvečer so se skoraj po vseh obratih v Mariboru vršile slične slovesnosti. Proglašali so nove udarnike, delili darila in sprejemali obveze za nadalnje delo. Zastopstva vseh sindikalnih podružnic pa so napolnila dvorano FD »Poleta«, kjer se je vršila proslava, na kateri so bili razglašeni uspehi, doseženi na kulturno-prosvetnem polju.

Zastopnik GO ESS tov. Zorn je v svojem govoru prikazal uspehe mariborskih podružnic. Nakazal je pot, način in pomen kulturno-prosvetnega dela ter naglasil njegovo zvezo z delovnimi uspehi. Proglasil je KSS v Mariboru za najboljši kolektiv na kulturno-prosvetne mpolju v Sloveniji in mu v imenu Glavnega odbora ESS podaril prekrasno prehodno zastavo, diplomo in knjižnico v vrednosti 15.000 dinarjev. Drugo diplomo in darilo v znesku 10.000 din je dobil moški pevski zbor »Angela Besednjaka« za izredno požrtvovalno in kvalitetno kulturno-umetniško skrpino v Sloveniji.

Nato je kulturno-prosvetni referent KSS-a v Mariboru, tov. Danže Lojze proglasil sindikalno podružnico pošte 1. za najboljšo v svojem področju na kulturno-prosvetnem polju in pevski zbor »Angela Besednjaka« za najboljšo kulturno-umetniško skupino. Obema je podelil prehodne zastave. Nato pa je Mariborska tekstilna tovarna predala svojo prehodno zastavo Predilnici in tkalnici, ki je bila proglašena za drugi najboljši delovni kolektiv Slovenije v teksilni stroki.

Vsi, ki so sprejemali zastave, so izjavljali v imenu svojih kolektivov, da bodo svoje delo še pojačali, da hočejo trdno držati prehodne zastave v svojih rokah do dokončne osvojitve. Vso dvorano je zajel val navdušenja, ko je tov. Danže izjavil v imenu KSS-a, da se hočejo vse mariborske podružnice boriti za to, da bo njihovo kulturno-prosvetno delo najboljše vse dotlej, dokler ne bo uresničena prva Titova petletka. Z borbenimi pesmimi, ki so jih zapeli pevski zbori in za njimi vsa dvorana, je bila slavnost zaključena

Lesna industrija „Zora“ v Črnomlju napoveduje tekmovanje

Naša skupščina je sprejela petletni plan. Da pripomoremo k njegovi čimprejšnji izvedbi, napovedujemo delavci Okrajne lesne industrije »Zora« v Črnomlju vsem žagam na Dolenjskem tekmovanje za čas od 1. maja do 31. decembra 1947. Predlagamo, da postavi Dolenjsko gozdno gospodarstvo v Novem mestu komisijo za ocenitev doseženih del.

Tekmovanje zajema štiri točke: **čim večje izkoriščanje lesa ter pravilno predelavo istega; štednjo pogonskega in drugega materiala; disciplino delavstva, postavitev norm, čuvanje in pravilno ravnanje s stroji ter dvig strokovne izobrazbe novega kadra.**

S Titom v borbi — s Titom pri izgradnji!

Delavstvo Okrajne lesne industrije »Zora« v Črnomlju.

Kolektiv Državne lesne industrije Cerknica pri Rakeku je sprejel nove obveze

1. maja je vladalo v Cerknici slavnostno razpoloženje. Ves kraj je bil v zelenju, zastavah in parolah. Praznično oblečeni ljudje so hiteli na proslavo 1. maja, tamkajšnjega največjega delovnega kolektiva Državne lesne industrije Cerknica, ki je slavil veliko zmago dela: V prvomajskemskem tekmovanju si ji priboril prvo mesto med delovnimi kolektivi lesne stroke v Sloveniji in s tem prehodno zastavo tajništva zveze delavcev in nameščencev lesne industrije Slovenije in šesto mesto med kolektivi vseh strok v Sloveniji, za kar je bil nagrajen od Glavnega odbora ES Slovenije s častno diplomo. S ponosom so domačini vsega okraja govorili o velikem uspehu Notranjcev, zavedajoč se, da je dala Notranjska mnogo borcev na branik za nacionalno osvoboditev Jugoslavije in zvesta svoji borbeni tradiciji, daje nove borce-udarnike za socialni in materialni dvig, ter učvrstitev naše ljudske države.

Kot uvod v proslavo je bil otvorjen obratni tir v dolžini 1 km, ki povezuje obrat 1 z obratom 2. Ta tir bo odigral veliko vlogo v borbi kolektiva za znižanje režijških stroškov in dvig produkcije. Doslej se je prevažal les iz enega obrata v drugi izključno z vprežnimi vozili, kar je stalo povprečno 1 m³ din 40.—. Prevoz lesa po novozgrajenem obratnem tiru pa bo stal povprečno 1 m³ le din 9.—. Račun je jasen, če vemo, da se letno prevozi med obema obratoma nad 13.000 m³ lesa. Letni prihranek na denarju bo znašal ca. 40.000 dinarjev. Zavedajoč se tega, so delavci zgradili tir v rekordnem času. Od prvotno predvidenih 2 mesecev za zgraditev tira so ga delavci z udarniškim poletom pri delu zgradili v 5 tednih.

Otvoritev tira je bila izvedena na zelo svečan način. 2 konja vprežena eden za drugim sta privlekla do zapornice slavnostno okrašene vagončke, naložene z deskami, na enem so bili graditelji tira, na drugem gosta. Upravnik podjetja je pozdravil vse prisotne in nakazal pomen obratnega tira za podjetje. Zahvalil se je graditeljem za požrtvovalno delo. Prečital je imena 15 tovarišev in tovarišic, ki so se s svojim požrtvovalnim delom pri gradnji tira najbolj izkazali in s tem zaslužili posebno pohvalo in nagrado.

Nato je vsa prisotna množica odšla na slavnostni prostor, kjer je bil postavljen in slavnostno okrašen oder. Predsednik sindikalne podružnice je pozdravil vse prisotne, med njimi zastopnike ministrstva dela, ministrstva kmetijstva in gozdarstva, Glavnega odbora ES Slovenije, tajnika zveze delavcev in nameščencev lesne industrije Slovenije, tamkajšnjega ljudskega poslanca tov Haceta, zastopnika OLO Rakek in zastopnike sosednih sindikalnih podružnic. Sledilo je par recitacij in simbolična vaja mladincev in mladink s puškami. Ob zvokih koračnice »Naprej zastava slave« je bil razvit prapor sindikalne podružnice. Udarnik-čuvar prapora je poudaril, da naj bo rdeči simbol skupnosti in da jih bo ta prapor povedel v borbo k še večjim uspehom za izvedbo in prekoračenje petletnega gospodarskega načrta. Zastopnik podružnice Remec, Duplica pri Kamniku, ki si je lani v novebrskem tekmovanju priboril prehodno zastavo, jo je sedaj predal podružnici zmagovalki v prvomajskem tekmovanju. Opozoril je Cerkničane, da bo borba v novembrskem tekmovanju, hujša kot doslej in če si hočejo prehodno zastavo zadržati, bodo morali napeti vse sile. Zastavonoša — udarnik podružnice Državne lesne industrije Cerknice, pa je po sprejetju zastave dejal, da bo njihova podružnica zastavo očuvala in obdržala tudi v novembrskem tekmovanju. Ves kolektiv se zaveda velikih nalog, pred katere stavlja naše delovne množice petletni gospodarski načrt. Zato hoče svoj tekmovalni polet in uspehe še povečati. Kolektiv se obvezuje:

»Naše tekmovanje bomo z ozirom na petletni načrt izpopolnili, in se obvezujemo, da bomo letni načrt naše proizvodnje izvršili v enajstih mesecih.

Znižali bomo proizvodne stroške za 15%.

Zboljšali bomo kvaliteto dela za 5%.

Na sirovinah bomo prihranili za 3%.

Z organizacijo dveh strokovnih tečajev bomo izpopolnili strokovno znanje našega delavstva.

Delovno disciplino bomo dvignili tako, da procenti izostankov od dela ne bodo višji kot 2%.

Delo bomo normirali in uvedli akorde na vseh delih, kjer je to mogoče.«

Zastopnik GO ESS je nato predal kolektivu diplomo za 6. mesto med delovnimi kolektivi vseh strok v Sloveniji. Poudaril je, da naj bo ta diploma vzpodbuda k še večjim tekmovalnim uspehom v borbi za izvedbo prve petletke. Tov. upravnik je nato proglasil 6 udarnikov in sicer: Šega Andreja, Hribjan Franca, Rovan Franca in Turšič Jakoba. Navedeni udarniki so si priborili ta častni naziv že pred tremi meseci, ko so bili prvič proglašeni za udarnike, sedaj pa se jim častni naslov udarnika podaljšuje še za nadaljnje 3 mesece. Petrič Janez in Baraga Lojzka pa sta bila to pot prvič proglašena za udarka. Za svoje vestno in požrtvovalno delo pa je bilo pohvaljenih 90 tovarišev in tovarišic.

Govorili in čestitali so še tajnik zveze lesnih delavcev in nameščencev, zastopnik ministrstva za delo, ministrstva kmetijstva in gozdarstva, ljudski poslanec tov. Hace, zastopnik Okrajnega ljudskega odbora in zastopniki podružnice. Posebna štafeta kolesarjev pa je prinesla čestitke delovnega ljudstva iz Logatca.

Razgibana množica delavcev, kmetov in delovne inteligence se je podala na to v prvomajsko povorko skozi trg, kjer je z vzkliki manifestirala enotnost delavcev, kmetov in delovne inteligence, predanost Komunistični partiji in njenim voditeljem, ter voljo za čim hitrejšo izvedbo petletnega načrta.

Popoldne se je vršilo ljudsko rajanje, katerega se je udeležila tudi naša hrabra vojska, iz česar se je zopet manifestirala čvrsta povezava našega delovnega ljudstva in vojske.

P. L.

Z dviganjem udarništva izpolnjujemo naloge v naši petletki

Delovni kolektiv tvornice dušika Ruše, ki je v prvomajskem tekmovanju dosegel prvo mesto v Zvezi kemične industrije Slovenije, je na predvečer prvega maja proglasil nove udarnike. Udarniške legitimacije so prejeli 4 iznajditelji in 26 udarnikov, za odličnike pa sta bila proglašena dva tovariša.

Iznajditelj Golob Franc, obratni mojster v obratu plinov, je dolgo opazoval kondenzator za komprimiranje amonijaka, ki je dosegal 15 atmosfer nadtlaka. Ni mu šlo v račun, da mora zaradi tega odvajati zrak, ki vsebuje še precejšnje količine amonijaka. To vprašanje je odlično rešil na ta način, da je preuredil napravo za utekočinjanje amonijaka tako, da se amonijak komprimira v pripadajoči kondenzator, zrak pa se odvaja v vodo. Tako je v 10 mesecih pridobil 2229 kg amonijačne vodice.

Tudi naprava za mazanje bata pri kompresorju mu ni bila po volji. To mazanje je bilo otežkočeno zaradi vnašanja luga. Tovariš Golob je pri kompresorju namestil napravo za mazanje, ki pod pritiskom pošilja olje v puše. Na ta način je onemogočen dostop luga v puše, olje pa pri tem ne gre v izgubo.

S tem, da je namestil v kondenzatorju poseben injektor, je zboljšal kvaliteto kisika za 0,3%, čistočo dušika pa za 0,1%. Z namestitvijo enega paralelnega hladilnika in enega predhladilnika na hlajen kisik ter nekaterih kontrolnih naprav, pa je zvišal produkcijo ogljikove kisline za 146% z isto uporabo materiala.

Iznajditelju tov. Gorniku Francu, ključavničarju, pa je šlo vse prepočasi od rok dolgotrajno struženje in rezanje robov pri ročnih kolesih za kisikove ventile. Izdelal je napravo, sestavljeno iz vrtilne plošče na ročni pogon, s katero je dolgotrajno struženje popolnoma odpadlo. Produkcija se je na ta način zvišala za 700%. Produkcijo je zvišal tudi z novo napravo za vrtanje lukenj. Rezalni nož, v katerem je nameščen sveder na vrtalnem stroju, prihrani mnogo dragocenega časa, ki se ga je prej porabilo na stružnici.

Iznajditelj tov. Hape Drago, obratni mojster v ključavničarski delavnici, je s posebno napravo pri kompresorju, ki nabira olje, ki je preje brizgalo skozi odprto cev, prihranil mesečno 15 do 16 litrov olja.

Velika stiskalnica v delavnici bobnov ima težko pogonsko kolo, ki je bilo povezano s transmisijami in stalno v pogonu. Stiskalnica se je vsled tega tekom let dokaj izrabila, pa tudi poraba olja je bila visoka. Ker se preša uporablja le tri do štiri mesece v letu, je tov. Hape izdelal sklopko, ki bo prištedila mnogo na pogonski energiji, olju in popravilu stiskalnice.

S preureditvijo amonijačnega hladilnika je prihranil mnogo časa. Prej so potrebovali za to varenje cevi na čelni strani hladilnika 10 do 14 dni. Sedaj je hladilnik preurejen tako, da se posamezne cevi v slučaju potrebe lahko hitro zamenjajo in se je montaža cevi na ta način skrčila na dva dni.

Za sklopko dvigala pri karbidni peči je dosedaj služila specialna masa, katere pa trenutno ni bilo mogoče nabaviti iz inozemstva. Ker je ta masa že močno izrabljena, je obstojala nevarnost, da bi sklopka sredi obrata odpovedala. Tovariš Hape je sklopko tako predelal, da popolnoma odpade potreba po tej masi.

Iznajditelj tov. Šulc Ernest, strugar specialist, vrši v podjetju vsa specialna fina mehanična popravila, poleg strugarskih del. Izdelal je kalupe iz specialnega jekla za vse dele kompliciranega kisikovega ventila ter tako ustvaril nov tip ventila za kisik, ki dosega ventile te vrste svetovno znanih tvrdk. Na ta način je bilo podjetju omogočeno, da je v prvih dveh letih po osvoboditvi, predno so ventile začela izdelovati ostala podjetja v Jugoslaviji, zalagalo s temi ventili vse važne industrijske centre. Tov. Šulc je predelal tudi strugalnico za specialno obdelavo teh ventilov. Na ta način je bilo podjetju na najprimitivnejši način omogočeno izdelati več tisoč inozemski kvaliteti enakovrednih ventilov za lastne potrebe kot tudi za potrebe celotne industrije Jugoslavije.

Tovariš Sonenwald Srečko je odličen elekrotehnik, ki vrši v podjetju vsa tehnično-načrtna in tehnično-proračunska dela. Omogočil je podjetju, da je lahko v lastni režiji pristopilo h gradnji in na osnovi njegovih načrtov terminsko dokončalo dela za nove objekte, ki jih doslej Jugoslavija še ni imela, in sicer: objekt za žvepleni dioksid, amonsulfat in sečnino, poleg objekta za ogljikovo kislino in amonijak.

Tu je potrebno pripomniti, da je tov. Sonenwald vršil vsa dela zaradi pomanjkanja strokovnjakov popolnoma samostojno in se računa, da je njegova storilnost za 40 do 60% višja od povprečne storilnosti drugih tehnikov-konstrukterjev.

Tovarišica Janko Terezija, odlična nameščenka, vodi popolnoma samostojno ves nabavni oddelek Tvornice dušika Ruše in opravlja delo, ki bi ga sicer morali opravljati dve osebi.

V tesni povezavi z iznajditelji in odličniki pa je za svoje požrtvovalno delo in visoko preseganje solidnih norm doseglo častni udarniški naslov še 26 ostalih delavcev tega delovnega kolektiva.

Tako je tovariš Bedrij Vasil, delavec razkladalne skupine kar za 53% presegel normo. Ostalih 9 njegovih tovarišev pa je presegalo normo nad 30%.

Tudi tov. Tišler Anton, mizar, je pri izdelovanju sodov za ferokrom prekoračil normo za 30%.

Tovariši Furman Ignac, Gmajnar Pavel in Štukl Stanko, delavci v obratu plinov, so z vestnim delom omogočili 146%no produkcijo ogljikove kisline.

Tovariša Krančan Ivan in Šetorič Ivan, ki sta sedaj ponovno proglašena za udarnika, sta v rekordnem času napravila oklepe pri kromovi peči in pri tem prekoračila normo za 123%, ter na ta način omogočila predčasno popravilo karbidne peči.

Tovariš Robič Srečko, elektrovarilec, specialist v elektrovarilni stroki prekaša storilnost drugih varilcev za 30 do 40%. S svojo visoko storilnostjo je omogočil predčasno izvedbo del, ki so bila terminsko vezana.

Tovariš Gorenjak Ivan, ki je z ostalimi devetimi tovariši v ključavničarski delavnici za 30% presegel normo, je izjavil: »Potreba po umetnih gnojilih je bila letošnjo pomlad mnogo večja, kot kdaj poprej. Izvedba proizvodnega plana za gnojilo pa je v našem obratu odvisna od rednega obratovanja mlina, ki predstavlja »grlo« v proizvodnji. Zato sem z vso vestnostjo nadziral ležaje in marljivo stregel mlinom ter tako omogočil neovirano zalaganje surovin za izdelavo nitrofoskala brez vsakega zastoja.«

S tako zavednimi delavci, ki so vzgled ostalemu delavstvu v kolektivu, bo Tvornica dušika Ruše lahko izpolnila svojo nalogo, izgradnjo novih obratov za izkoriščanje karbida v višje vredne produkte, katere mora naša država sedaj še uvažati iz inozemstva.

I. P.

TUDI KMETIJSKI DELAVCI bodo odslej pravilno plačani

Petletni gospodarski načrt je postavil pred naše kmetijstvo važne in pomembne naloge. Kmetijska proizvodnja je namreč tista, ki mora zasigurati narodom Jugoslavije v teku njihove najnovejše velike bitke — bitke za izpolnitev in prekoračenja petletnega načrta — zadostno in izdatno prehrano, ki mora poleg tega proizvesti tudi potrebne surovine, ki jih potrebuje naša industrija za izpolnitev svojih lastnih orjaških zastavljenih nalog. Kmetijstvo mora v teku petletke dvigniti svojo tehnično raven, preiti na intenzivni način obdelovanja, čim bolj mehanizirati svoje proizvodnjo in oskrbeti potrebna proizvajalna sredstva proizvajalcem v kmetijstvu.

Tudi v kmetijstvu igrajo in bodo igrali odločilno vlogo pri bitki za plan kmetijski delavci, zato je izredno velike važnosti ureditev njihovega položaja, ki doslej ni bil preveč povoljno urejen. Spričo dejstva, da se bo dobršen del industrijskih delavcev rekrutiral prav iz vrst kmečkega prebivalstva, je jasno, da bo nelzogibno potreben znaten dvig storilnosti v kmetijski proizvodnji, če naj bo izpolnjen predvideni načrt v panogi kmetijstva in gozdarstva. To povečano storilnost pa je mogoče doseči seveda le takrat, če je kmetijski delavec za svoje delo pravilno plačan, če so urejeni pravilno njegovi delovni pogoji, če so urejene dalje njegove stanovanjske prilike, njegova prehrana itd. V kmetijstvu se je namreč še posebno ostro postavil problem pravilnega plačevanja delavcev, kajti spričo pomanjkanja napredne ureditve delovnih pogojev so bili tu izredno številni primeri, ko so se manj zavedni delavci izogibali delu na račun marljivejših in bolj zavednih. Ker je bilo delo kmetijskih delavcev normirano bolj po časovni in ne po akordni storitvi, je bilo to seveda prav lahko mogoče, saj ni bilo niti mogoče jemati kot osnovo za plačevanje količino in kakovost opravljenega dela, kar je danes povsod glavno merilo.

Kmalu za uredbo o socialnem zavarovanju kmetijskih delavcev, ki je zasigurala kmetijskim delavcem preskrbo za primer izgube delovne sposobnosti, je izdala naša vlada še drugo uredbo, ki je prinesla napredno in temeljito rešitev vprašanja plačevanja kmetijskih delavcev, hkrati pa je uredila tudi ostale njihove delovne pogoje. Ta uredba je izšla v Uradnem listu FLRJ dne 29. aprila 1947 in je tega dne tudi stopila v veljavo.

Uredba je predvsem prinesla novo osnovo, ki je odločilna za plačevanje kmetijskih delavcev: njihove plače se ravnajo predvsem po vrsti in teži kmetijskih del, kakor tudi po sposobnosti in izkušenosti kmetijskih delavcev, ki ta dela opravljajo. Ta načela, ki v ostalem veljajo tudi v drugih panogah, kjer se udejstvuje delovna sila, pa so z ozirom na specifičnost kmetijskih del dopolnjena še z drugimi: upoštevajo se namreč tudi pogoji, v katerih se delo vrši, ter trajanje delovnega razmerja prizadetega kmetijskega delavca. Da bi se kmetijski delavci čim bolj pravično nagrajevali, so razporejeni v posebne plačilne skupine, ki so po tri za stalne in po tri za nestalne kmetijske delavce. Dočim so za stalne kmetijske delavce — katerih delovno razmerje traja po pogodbi vsaj za eno leto, predvidene mesečne plače, bodo plačevani nestalni kmetijski delavci (priložnostni, mesečni in sezonski) po urah ali po delovnem učinku, to je po akordnem plačilnem sistemu. Bo pa se doseže tudi pri stalnih kmetijskih delavcih čim pravičnejše plačevanje, je predviden zanje poseben mesečni dodatek do 500 dinarjev, če se za delo posebno zavzamejo in pokažejo v delu poseben uspeh. Tako je možno tako pri stalnih kakor pri nestalnih kmetijskih delavcih uporabiti v polni meri načelo plačevanja po količini in kakovosti dela, kar bo neprimerno povečalo delovni elan teh delavcev.

Izmed ostalih določb, ki urejajo delovne pogoje kmetijskih delavcev, naj omenimo na tem mestu one, ki zagotavljajo kmetijskemu delavcu brezplačno stanovanje, povrnitev potnih stroškov in prehrano. Tudi glede hrane je določeno, da se mora dajati kmetijskemu delavcu po teži dela, ki ga opravlja, s čimer je še podčrtano to osnovno načelo, ki obvladuje vse naše nove delovnopravne zakonske predpise.

Končno naj omenimo še posebno ugodnost, ki jo uživajo stalni kmetijski delavci na državnih kmetijskih posestvih: to je brezplačna dodelitev zemljišča v površini do 6.500 m², kjer bodo kmetijski delavci pridelovali vse, kar bodo rabili za svoje gospodinjstvo. Uprava posestva mora staviti tem delavcem na razpolago brezplačno vprego za vsa dela, ki so potrebna za obdelovanje dodeljenega zemljišča, tako zlasti za oranje, okopavanje in odvažanje pridelkov.

Z določbami te nove uredbe se bomo podrobneje seznanili prihodnjič v pravni prilogi »Delavske enotnosti«. Nove uredbo bodo morali namreč natanko poznati vsi naši kmetijski delavci, zlasti pa sindikalne organizacije kmetijskih delavcev, ki bodo morale svojemu članstvu pravilno raztolmačiti pomen te uredbe in jo pravilno izvajati. Sindikalne organizacije bodo morale biti namreč v pomoč upravam državnih posestev, kakor tudi zasebnim delodajalcem pri natančnejšem določanju delovnih pogojev kmetijskih delavcev, zlasti pri njihovi kategorizaciji in razvrščanja v posamezne plačilne skupine.

Navedena uredba bo brez dvoma veliko pripomogla k temu, da bo naš petletni načrt v kmetijski panogi ne samo dosežen, temveč tudi prekoračen, s čimer se bodo prav našemu kmetijstvu odprle nove možnosti in nove perspektive.

L. S.

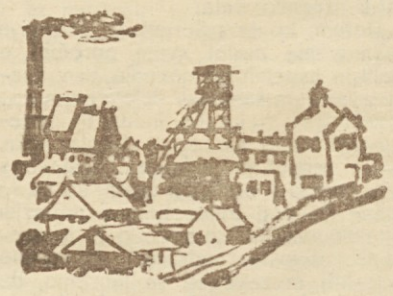

KOROŠKIM SLOVENCEM KNJIGE!

Glavni odbor ESS poziva skupno z Glavnim odborom LMS in AFŽ vsakega zavednega Slovenca, da prispeva čim več knjig koroškim Slovencem, ki so najbolj izpostavljeni napadom imperialističnih provokacij in germanizaciji, in stoje že stoletja na braniku severne meje slovenskega ozemlja.

Akcija za pobiranje knjig se začne takoj in bo trajala do 20. maja 1947.

Zbirna mesta so na sedežih krajevnih sindikalnih svetov.

Novi udarniki v Tobačni tovarni

Že 1. aprila je Tobačna tovarna proglasila večje število udarnikov, iznajditeljev, racionalizatorjev. Delavci so takrat pri svečani proglasitvi obljubili, da ne bo ostalo le pri tem številu, temveč, da si bodo z vsemi silami prizadevali, da pomnože vrste udarnikov. In tako se je v tovarni pričelo medsebojno tekmovanje. Število delavcev, ki so le od strani gledali to prizadevanje, je bilo vsak dan manj in vsakdo je skušal v tekmovanju doseči čim večje uspehe.

Dan pred 1. majem se je zbralo delavstvo tovarne na skupni sestanek. Tov. Podbregar Ado, direktor tovarne je prikazal pomen petletnega plana in v svojem govoru nakazal naloge, ki stoje pred delovnim kolektivom Tobačne tovarne. Nato je imenoval nove udarnike.

Tov. Remškar Jernej, železostrugar, je napravil iz starih strojnih delov brusilni stroj, ki je velikega pomena za izdelavo drobno strojnih delov. Tov. Ceh Ivana je prekoračila v oddelku za izdelovanje cigar normo za 27.5%, Kos Franja za 23.8%, Slapar Ivana za 22.8% in Velkavrh Draga za 21.6%.

Tov. direktor je javno pohvalil tudi večje število delavcev in nameščencev, ki sicer niso presegli predpisane norme, ki pa so se odlikovali s pridnim in kvalitetnim delom. Nato je razdelil tudi nagrade.

Ob tej priliki se je delovni kolektiv poslovil tudi od 34 tovarišev, ki odhajajo v svoj zasluženi pokoj.

Kultura in prosveta

Z brati Korošci od Maribora do Celja

Ko je v soboto dopoldne pripeljal ljubljanski vlak, je bil ves mariborski peron po vsej dolžini do četrtega tira napolnjen. Vse je bilo v cvetju, rdeče in jugoslovanske zastave, peterokrake prezde in znaki svobode so vrgli svojo barvo na množico. Godba, cvetje, zastave, pesmi, pozdravi, sreča, solze in borbenost, vse se je pomešalo med tisoče, ki so krenili v povorko in vzeli med sebe koroške brate. Iz vseh oken, iz polnih ulic so odmevali klici, je padalo cvetje. Delavno ljudstvo Maribora, predvsem sindikati, je dalo sprejemu barvo, polet in navdih.

Popoldan je bilo gledališče polno. V ložah in na balkonu gostje. Miklova Hala je presunila vsa srca. Zala je bila samo ena velika pobuda nam vsem, razodetje je bila tem bratom tostran in onstran meje. — Nato koncert. Nikjer pedi prostora, glava ob glavi, srce ob srcu. Ob pesmi, ob govorih, posebno od predaji značilnih daril, je vsa dvorana zrastla v en vzklik: »Koroška je naša! Tito v Celovec!« Tako manifestacijo je doživel doslej v Mariboru samo še Leninski Komsomol.

Z veliko pažnjo in neverjetno ljubeznijo je sprejel in spremljal vse bivanje bratov Koroščev Titov Maribor. Obrtniški pevski zbor in Glasbena matica sta jih z veliko množico ljudstva spremila ob odhodu.

Vsa njihova nadaljnja pot je govor o razodetju v novi Jugoslaviji. Ime postaje na naši in njihovi Koroški zemlji je Dravograd. Vlak se ustavi, zasliši se godba. Skozi okna vidimo ogromno množico ljudstva: pionirji z zastavami, žene s šopki. Moramo izstopiti, naj vlak bo počakal, mora počakati, saj to so naši bratje. In vlak čaka. Pesem, pozdrav, solze, bodrila, klici. Po postanku moramo zopet v vlak. Potem pa po vsej poti naprej ob hišah, na cestah ljudje in pozdravi.

Na Prevaljah ena sama ogromna množica ljudi, od otrok v naročjih do stark in starcev. Vse je odkritih glav. Govori Voranc. Naš Voranc, naše besede, našo pesem, naši ljudje. Vse je kakor pri nas. Zunaj kolodvora zopet samo množica kolesa, kamioni, vozovi. Prevalje ne pomni take množice. »To je samo takrat, kadar more priti k bratu brat v goste stotine kilometrov daleč na okoli, pa bi si lahko z gore v goro zaklical »dobro jutro«, kakor je rekel Voranc.

Dvorana je premajhna. Kako bo sprejela nad pet tisoč ljudi. Saj le vseh znancev, ki so se tu našli, objemali in poljubljali po dolgih letih, ne more sprejeti. Koncert je vse ena sama koroška pesem, en sam buren protest, ena sama težka, trda misel. Po koncertu pa je vse kakor doma, pravi bratje, sosedje smo med seboj. Takih razgovorov pač nikjer drugod biti ne more.

V Celje pa kakor da je planila ob prihodu pomlad. Tudi tu tisoči, tudi tu pozdravi, vzkliki, govori. Toda tu je zopet nov sprejem, tu je predvsem mladost, mladina daje sprejemu barvo in ton. Mladinski zbor otvarja pozdrav, mladina obsipava povorko neprestano s cvetjem. Utrujeni in vendar radostni z veseljem ugodimo prošnji mladine: popoldan bomo dajali poseben koncert za mladino. Koncert v nabito polni dvorani daje isto sliko kakor povsod, kjer pride do izraza mladost: ne več komu bi dal prvenstvo, ali pesmi pevcev ali mladinskemu. Zvečer nudi dvorana drugo sliko. Napolnilo jo je v glavnem koncertno občinstvo. Pesem teče za pesmijo, po vsaki pesmi dvorana zaploska, med njimi pa je tihota, popolni mir, niti diha ne čutiš. Vse čaka spet na naslednjo pesem, vmes pa misli in sodoživlja razvojno sliko naših Koroščev, kakor jih slika pesem. Skoro sentimentalna je dvorana. Pesem pa vendar sega od srca do srca. Nekak materinski odnos nas spremlja. Čutimo ga še po koncertu v mirnem družabnem večeru, čutimo ga ob nežnih darilih, ki jih je tudi tu obilno.

Odpravljamo se iz Celja. Vse različno na svoj način izražene in doživete občutke nesimo seboj. Povedali so nam jih na razne načine govorniki, sprejemi in dvorane. V imenu zbora, v ime Koroške je nanje odpeval Mirt, dr. Zwitter in mi. Nekdo med nami je povedal duhovito primero o sprejemih in krajih. V Sloveniji smo imeli bogato, točno in okusno hrano. V Jesenicah juho, v Kranju okusno mešano prikuho, v Ljubljani predjed, v Mariboru pečenko in vino, v Prevaljah intimno večerjo, v Celju slaščice.

Gledamo to lepo našo zemljo, raste nam zavest, veča se ponos in pripravljenost. Pa smo sklenili, da gremo še naprej, v kovačnico k naši borbeni mladini. Na progo Šamac—Sarajevo!

Ivan Cankar in slovenski delavec

(Ob 71. letnici njegovega rojstva)

Nobeno drugo ime naših kulturnih genijev ni tako tesno povezano s slovenskim delavcem kot je povezano ime pisatelja Ivana Cankarja; nihče pred njim in nihče za njim ni zajel tako široko in tako globoko v svoja dela usodnost vsega slovenskega delovnega ljudstva ter usodnost njegove domovine. Vsa naša napredna kultura, zlasti od Linharta in Prešerna dalje, je stopala mnogo hitreje pred narodom kakor njegovi takratni politični voditelji in težko jo je ljudstvo dohitevalo, ker so bili ti geniji že za svojega časa z mislijo tamkaj, kjer smo danes, zlasti pa zaradi tega, ker je bila njihova miselnost drzna, revolucionarna ter zato oblastnikom sovražna in nevarna. Ljudstvo je bilo z zvijačo pa tudi s silo odmaknjeno od luči teh silnih misli in ko danes v svobodi praznujemo obletnico rojstva tega velikega prijatelja »vseh najbrnih, skromnih ljudi« in ko si ga prav zato osvajaje s srcem vse naše ljudske delovne množice, stoji pred nami zares kot ogromna, svetla in najčistejša resnica, za katero se je v svojih nesmrtnih delih boril dosledno v imenu neznatnega bajtarja in umazanega cestnega pometača, v imenu preganjanega učitelja in ožuljenega kovača, v imenu sestradane družine in jetičnega študenta. Toda še danes nam je težko zajeti vso njegovo širino, zlasti pa njegovo nadčloveško veliko vero v človeka, v katerega so takrat že mnogi zapadni veliki ustvarjalci prenehavali verovati. In če se razgledamo v tisto dobo, v kateri je živel, nas bo najbolj pestilo vprašanje in razglabljanje, kako da je bilo v tistih časih, ko je stala povečini vsa naša malomeščanska inteligenca vede ali nevede v službi izkoriščavajočega kapitalizma, mogoče najti umetniku pot do delavca, ki je takrat sam samcat in osamljen zavzemal z velikimi žrtvami prve položaje v borbi za svoje pravice. Kako da je bilo mogoče napisati Ivanu Cankarju »Hlapca Jerneja in njegovo pravico« že leta 1907, ko je bilo vendarle takrat delavstvo v pogledu slovenskega malomeščanstva kot nekaj nečednega, malovrednega in nepomembnega, Cankarjev »Hlapec Jernej« pa je posvetil mednje kot visoka pesem slovenskega proletarca, kot nesmrtna podoba vsega slovenskega delovnega ljudstva iz tistega časa. Pa ne samo to, njegov ustvarjalni pogled ni videl le klaverne stvarnosti okoli sebe, ampak je bil obrnjen tudi naprej — prav tjakaj, kamor si takrat nihče ni upal pogledati, obrnjen je bil v bodočnost, ki naj pride in ki priti mora! Kateri slovenski voditelj iz tistega časa si je drznil povedati in zapisati besede, kakor jih je napisal umetnik Ivan Cankar, ko je dejal: **»Ljudstvo si bo napisalo sodbo samo, ne bo mu je pisal ne frak ne talar!«?**

Ko je pisal Ivan Cankar »Hlapca Jerneja«, »Za narodov blagor«, »Kurenta«, »Kralja na Betajnovi«, »Martina Kačurja« ter »Hlapce« in »Zgodbe iz doline Šentflorjanske«, je živel na Dunaju v delavskem predmestju tega avstrijskega velemesta. Sam beden proletarec je živel med dunajskimi delavci njim enako življenje. Kot človek in kot umetnik to življenje ni le opazoval, ampak ga je sam preživljal in sam po svojem čustvenem nagnjenju je postajal njim enak in njihov. Dela Ivana Cankarja niso nastajala vzporedno s spoznavanjem naukov Marksa in Engelsa, čeprav jih je prav v obdobju svojega bivanja na Dunaju ob svojem pisateljevanju razumsko razglabljal. Morda bi se Cankarjevo delo še bolj jasno dvignilo v stvarnost, če bi imel takšnega učitelja, kot ga je prav v teh časih imel Maksim Gorki v Leninu. Toda Ivan Cankar je kljub temu trdno pričel verovati v to, kar sta Marks in Engels učila, da se bo tudi kapitalistični red zrušil, kakor se je zrušil tlačanski red in da si kapitalizem sam ustvarja grobarja v vedno večjih vrstah proletariata. Marks in Engels sta odkrila zakone razvoja kapitalistične družbe in sta znanstveno dokazala, da morata razvoj kapitalistične družbe in razredna borba v njej nujno dovesti do padca kapitalizma, do zmage proletariata. Ugotavljanje, v koliko je znanstvena stran vsega tega uplivala na takratna Cankarjeva dela, prepuščamo znanstvenikom. Toda mi vemo le to, da je imel Ivan Cankar na stežaj odprto srce ter jasnoviden pogled preroka ter nadčloveško ljubezen do vseh ponižanih in razžaljenih ter trdno zavest, da poniževanja ni mogoče pozabiti in odpustiti. Nadalje je bilo zgrajeno vse njegovo pisanje na globokem spoštovanju do dela ter je sam na sebi občutil, da so z njim vred tudi vsi drugi delavci oguljufani za delo rok in duha. Bil pa je tudi trdno, skoraj bi dejal nagonsko, prepričan, da bo le razredna borba osvobodila delo, delo — to največje veselje na svetu, kakor pravi Gorki —, ki se bo takrat, ko bo borba dobljena, spremenilo iz trpljenja v pesem, kakor pravi Ivan Cankar.

Trdno pa se je tudi zavedal tega, da bo le socialna in politična osvoboditev slovenskega naroda zajamčila rast in dvig slovenske kulture, ki jo je vsikdar visoko dvigal na ščit svoje borbenosti. Takole je dejal: **»Edina pot je boj ljudstva, brezobziren boj, dokler ne pade poslednja barikada, dokler ni dosežen poslednji cilj! Boj za popolno socialno in politično osvobojenje, zakaj brez socialne in politične svobode je nemogoča kulturna svoboda. Dokler bo ljudstvo suženj družbe, suženj tega anonimnega naroda — dotlej bo tlačanila, dotlej bo brezpravna in ponižana tudi duševna kultura. Boj za osvobojenje**

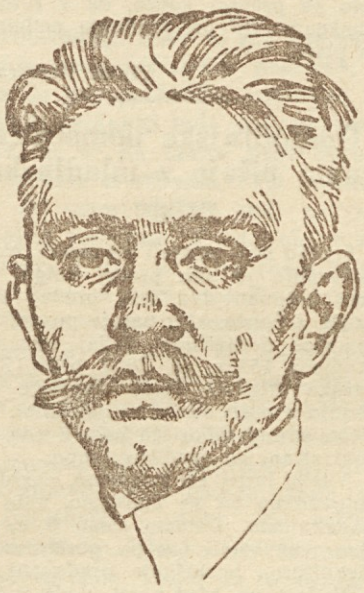

ljudstva je kulturen boj — in kdor ta boj obrekuje, kdor mu postavlja nečiste cilje, je sovražnik ljudstva in sovražnik kulture!«

Ivan Cankar pa je tudi vedel, da je edino le delavski razred najrevolucionarnejši in zato tudi najnaprednejši, daleč pred druge potisnjeni razred kapitalistične družbe in da more le tak razred podnetiti vse ostale nezadovoljne sile in se z njimi vred spoprijeti s kapitalizmom. Delavci sami so mu to potrjevali, saj so mu bili za vzgled in za podlago vsej njegovi verovitosti. O delavcu je govoril takole: **»Že od daleč sem spoznal organiziranega delavca, toda ne po rdeči kravati ali po rdečem nagelnu — temveč že po hoji, po obleki, po obrazu, po vsem vedenju. Morda ni živel nič lažje od drugih, morda je bil tudi sam že okusil, kaj se pravi brezposelnost in beda; toda vse na njem je razodevalo ponos in samozavest, vero vase in v prihodnjost; torej same čednosti, ki jih v slovenskem meščanstvu ne najdeš!«**

In skozi tako gledanje je videl tudi nacionalno osvoboditev slovenskega naroda. Preprosto in jasno je povedal Edvard Kardelj v svojem govoru na seji ustavodajne skupščine Ljudske republike Slovenije o tej revolucionarni miselnosti Ivana Cankarja takole: **»Nasproti tako imenovani »nacionalni politiki« starih političnih vrhov slovenske reakcije, ki je živela od hlapčevanja tujim zatiralcem, je nastopila nova nacionalna politika, ki je smatrala, da je osvoboditev slovenskega naroda mogoče doseči samo v tesni povezanosti z družbeno najnaprednejšimi silami doma in v svetu. Taka politika je smatrala, da je resnično in končno nacionalno osvoboditev slovenskega naroda mogoče doseči samo z vseljudsko revolucionarno borbo in z delavskim razredom na čelu. To politiko je čustveno in zavestno zaslutil Ivan Cankar, ki je morda prvi glasno in jasno povedal slovenskim oficielnim političnim vrhovom, da so oni ne samo sovražniki delovnega ljudstva, njegovega blagostanja in kulture, marveč tudi sovražniki nacionalne svobode slovenskega naroda in zavora njegovega kulturnega napredka.«**

Ivan Cankar je v resnici v svojih prividih že gledal tisto veliko stvar, ki nam je vsem za časa borbe dajala največjo silo, kar nam vsem še danes daje nezlomljivo voljo, ko utrjujemo in gradimo veliko našo bodočnost: bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov. Že leta 1913 je dejal: **»Za človeka z naturno pametjo, ki bi prav nič ne vedel, kaj je diplomacija, kaj politika in kaj državni pravdnik, bi ne bil jugoslovanski problem kar nič kompliciran. Tak človek bi rekel: Če mislijo ti štirje narodi, da so si sorodni in da bi najlažje in najboljše živeli združeni, naj se zgodi po njih želji, naj si v božjem imenu zgrade zvezno republiko jugoslovansko! Koristen za vesoljno človeštvo je samo narod, ki je zadovoljen in ki ima pogoje in prostora, da uveljavi vso svojo moč!«**

In proti koncu prve svetovne vojne je kakor zamaknjen jasnovidec odgrinjal zavese za sto let naprej, ko je takole pridigal trpečemu ljudstvu v Trstu: **»Jaz verujem v družbo svobodnih narodov. Jaz verujem, da bo iz te brezprimerne preizkušnje izšlo prerojeno človeštvo! Bil bi hinavec in lažnjivec, če bi se imenoval socialista, pa bi v globočini svoje duše ne veroval v ideale! Nič se ne bojmo, nič se ne strašimo sadnevnega trpljenja, ne zakrivajmo oči pred grozotami časa — pogumno jim glejmo v lice! Ne samo človek, ne samo narod, tudi človeštvo se bo vzdignilo iz močvirja očiščeno in pomlajeno. V to verujemo, v to zaupajmo in lažje nam bo trpljenje!«**

Delavski razred, v katerega je Ivan Cankar tako silno veroval, ni prevaral svojega velikega prijatelja in zaveznika. Potem, ko se je v letih najstrašnejše svoje preizkušnje oklenil z vsem ostalim poštenim delom nezadovoljnega ljudstva herojske Komunistične partije, te edine brezkompromisne izvršiteljice Marksovih in Engelsovih dognanj, ki ga je povedla skozi kri in plamen, skozi ječe in taborišča smrti, skozi popaljene vasi v smrt in preko smrti, je ta Cankarjev neustrašen Jernejev rod zgradil svojemu prijatelju in zavezniku spomenik, kakršnega še noben narod na svetu ni postavil svojemu najdražjemu: brigado neustrašenih mož, bojno brigado borcev, partizanov, maščevalcev rodu hlapca Jerneja, ognjeni opornik naše nadčloveške borbe — Cankarjevo brigado, ki je z njegovim duhom oborožena izvrševala z ostalimi udarnimi brigadami v neštetih junaških borbah brez primere Cankarjevo oporoko.

Danes pa, ko že v miru gradimo vse tiste velike stvari, ki jih je Ivan Cankar napovedoval pa jih ni dočakal, bomo postavljali temu velikemu prijatelju in zavezniku slovenskega delavstva in vsega delovnega ljudstva spomenike hvaležnosti na ta način, da bomo odprli naša srca in prisluhnili njegovi veliki besedi. Naše ljudstvo še ni moglo zajeti vse neizmerne lepote njegovega ustvarjalnega duha. Pa vendar je le naše delovno ljudstvo edini pravni dedič njegovega velikega duhovnega bogastva. Sovjetsko ljudstvo neizmerno časti svojega ljubljenega pisatelja Maksima Gorkega. Nič manjše hvaležnosti ne zasluži od slovenskega ljudstva Ivan Cankar. Hudo bi grešili napram njegovi veliki nesebični ljubezni, če bi ostala njegova knjiga samo v knjižnicah ter v izložbenih oknih. Njegova dela spadajo povsod tjakaj, kjer živi, snuje ter dela naš rudar, naš plavžar, naša tkalka, naš železničar, vsepovsod, kjer živi naš delovni človek, kajti izpolniti se morajo njegove besede, ko je dejal: **»Vse, kar so delali in kar so ustvarili, vse, za kar so trpeli in umrli naši delavci — od Trubarja in Dalmatina, od Matije Gubca in puntarskih kmetov — do Prešerna in Keteja in do vseh tistih, ki trpe in delajo v sramote polni sedanjosti — vse tisto bo nekoč svobodna last svobodnega ljudstva!«**

To je govoril Ivan Cankar leta 1907. Danes pa že živimo v tistih časih, o katerih je ta naš veliki prijatelj le sanjal. Vsi pa vemo, in zato je tolikšna naša hvaležnost, da je ta naš prijatelj tem našim velikim, lepim časom prispeval velik, velik svoj delež!

Tone Seliškar

Izid natečaja uredniškega odbora „Delavske Enotnosti"

Ker ni nobeno poslanih del odgovarjalo vsem pogojem razpisa, nismo mogli podeliti nobene prve nagrade. Kljub temu pa so bili nagrajeni naslednji prispevki:

1. reportaža **»INTERVJU«** Ivana Potrča;
2. črtica **»BORBA NA VODI«** Tineta Renčarja;
3. črtica **»IZ ŽIVLJENJA NEKE DELAVKE«** Erne Starovasnikove;
4. pesem **»Prvomajska«** Emila Gabrovška;
5. pesem **»Za republiko naprej«** Iga Grudna;
6. pesem **»Na delu«** Aste iz novomeške brigade;
7. pesem **»Tržaška romanca«** Črtomira Šinkavca;
8. risba **»Živel 1. maj«** Janeza Trpina in
9. risba **»Za petletko«** Fr. Preglja.

Vsi navedeni naj dvignejo nagrade osebno od 15. do 20. t. m., ali pa naj pošljejo točen naslov, da jim bomo nagrado po pošti nakazali.

Uredniški odbor »Delavske enotnosti«
Ljubljana, Miklošičeva 22.

Iz zunanje politike

Ustanavljanje nove podkomisije o vprašanju Grčije pomeni zavlačevanje dela anketne komisije

Ko je pred mesecem dni anketna komisija Varnostnega sveta zaključila svoje delo na terenu in obiskala posamezne predele Grčije ter se je del te komisije razgovarjal tudi z generalom Markosom, ki je komisiji postregel s vrsto dragocenih dokazov o nasilju in grozodejstvih monarhofašistične grške vlade in ko je končno anketna komisija obiskala tudi ostale sosedne države ter zbrala material z izjavami prič, je anketna komisija odšla v Ženevo, kjer bo podrobno proučila zbrano gradivo in uspehe te ankete ter nato sestavila poročilo, ki bi ga naj predložila Varnostnemu svetu v dokončno oceno.

Že ob priliki zbiranja dokaznega materiala smo bili priče, da so se nekateri člani komisije kaj radi oprijemali in se na dolgo in na široko opletali okoli prič, ki niso mogle ničesar bistvenega izpovedati ali pa so iz njih vlekli vse mogoče in nemogoče stvari, da bi tako z za las privlečenimi izjavami oprali krivdo vlade grških krvosesov in je naprtili na ramena sosednih držav Bolgarije, Albanije in Jugoslavije. Ob vsem tem delovanju komisije smo lahko opazili, da nekaterim članom komisije ni bil povšeč marsikak dokaz, ki bi naj osvetlil stanje in položaj s prave strani, ker jim ni bilo do ugotovitve čiste resnice, ampak so si ob takšnih trenutkih prizadevali, da se mu izognejo, če le morejo. Takšen je bil primer ob priliki obiska generala Markosa, ko se je del ekipe anketne komisije kratkomalo vrnil in ni hotel počakati na vezo in razgovor z generalom Markosom, čeprav vemo, da so drugi člani ekipe dobili od njega mnogo izvirnih listin o zločinih in nasilju grške vlade in ki bi sicer ostali prikriti članom anketne komisije. Prav nobenega dvoma ni, da je bil to povsem vnaprej pripravljen in dobro preračunan manever demokratičnim silam nenaklonjenih članov anketne komisije, obstoječe iz predstavnikov ZDA, Anglije, Brazilije in Avstralije.

Ko je anketna komisija prenesla svoje delo v Ženevo in deloma na tajnih in javnih sejah sklepala in prebirala material, se bile seveda med njimi tudi stvari, ki so bile delu komisije zelo neprijetne. Zato ni prav nič čudno, če je neznanokam izginil zaboječek z dokumenti, brez katerih ne bi bilo mogoče uspešno in povsem nepristransko zaključiti delo anketne komisije. Pred dnevi so ta zaboj z vsemi dokumenti zopet našli in objavili, da lahko komisija nadaljuje svoje delo. Kdo bi naj ta važen dokazni material skril in ga skušal odtegniti razpravljanju pred komisijo, pač ni težko uganiti.

Ne glede na to, da je Varnostni svet, ko je določil anketno komisijo, sklenil, da naj ta komisija zaključi delo in poda poročilo do 1. maja, vidimo, da si zlasti angleška in ameriška delegacija prizadevata, da bi se delo komisije čimdalje zavleklo. To zavlačevanje ima predvsem ozadje v tem, da se za predložitev poročila Varnostnemu svetu počaka na primernejši trenutek.

Prav z istim namenom zavlačevanja, se je prav v teh dneh anketna komisija na svojih zadnjih dveh tajnih sejah odločila kljub nasprotnemu mnenju nekaterih članov komisije, da ponovno pošlje v Grčijo posebno podkomisijo, kakor je nedavno sklenil Varnostni svet v New Yorku, ki naj bi imela svoj sedež v Solunu. Ta podkomisija naj bi imela tudi posebna zelo široka pooblastila. Delegacije v anketni komisiji so bile pozvane, da imenujejo svoje zastopnike. Jugoslovanska delegacija je to vabilo odločno odklonila in po svojem predstavniku obrazložila, da je jugoslovanska vlada ves čas delovanja anketne komisije storila vse, da bi anketna komisija Varnostnega sveta čim popolneje in uspešneje izpolnila vse naloge. Jugoslovanska delegacija je pripravljena sodelovati in podpreti delo anketne komisije tudi sedaj, ne vidi pa razloga in potrebe, da bi se ustanavljala nova anketna komisija v obliki podkomisije.

Takšen sklep po ustanovitvi podkomisije zasleduje nedvomno namen ponovno zavleči stvar v nedogled, ne da bi se ocenil položaj na podlagi dosedaj zbranih dokazov. Enako stališče, kakor ga je zavzela jugoslovanska delegacija, je zavzela tudi Albanija, ki je pravtako odrekla svoje sodelovanje pri delu nove podkomisije. Zaradi tega je bil odhod podkomisije preložen na 7. maj, ko bo anketna komisija in Varnostni svet zavzel svoje stališče k stališču vlad, ki so odrekle sodelovanje v tej obliki.

Delo je v naši državi stvar časti, stvar slave, poguma in junaštva.

Objave

Zvišanje minimalnih rent in pokojnin

V Uradnem listu FLRJ št. 37 z dne 30. IV. 1947 je izšla odredba o minimalnih rentah in pokojninah, podporah in odpravninah iz socialnega zavarovanja.

Ta odredba pomeni za naše privatne upokojence in rentnike ogromno pridobitev. S to odredbo so bile minimalne rente in pokojnine že tretjič povišane. Ker bi bile zakonite rente in pokojnine, do katerih bi imeli upravičenci pravico po prejšnjih predpisih, tako nizke, da ne bi niti zdaleka zadostovale za kritje najnujnejših življenjskih stroškov (v večini primerov bi znašale onemoglostne pokojnine pod 100 din na mesec), je naša oblast določila minimalne zneske rent in pokojnin in te minimalne zneske s citirano odredbo že tretjič zvišala.

Bistvena razlika med prejšnjima uredbama o minimalnih rentah in pokojninah in današnjo odredbo je v tem, da je v tej odredbi uveljavljeno načelo dobe zaposlitve, kar v prejšnjih uredbah ni bilo predvideno. Dosedaj je prejemal onemoglostno pokojnino po 1200 din na mesec prosilec, ki je imel poleg ostalih zakonitih pogojev tudi predpisani staž 4 oziroma 5 let. Tisti upokojenci, ki so imeli po 20, 30 ali še več let službe, so prejemali enako minimalno pokojnino, kot oni, ki so imeli samo 5 let zavarovanja, ako njihova zakonita pokojnina ni presegala zneska din 1200.— na mesec.

S to odredbo so predvidene sledeče minimalne osebne pokojnine:

	mesečno din
če je dejanska zaposlitev trajala maj kot 10 let . . .	1.200.—
10 in več let, toda manj kot 15 let	1.400.—
15 in več let, toda manj kot 20 let	1.500.—
20 in več let, toda manj kot 25 let	1.600.—
25 in več let, toda manj kot 30 let	1.800.—
35 in več let	2.000.—

Bistveno važno v tej odredbi je določilo, po katerem se smatra za dosego pravice do pokojnine trajanje dejanske zaposlitve v najemnem delovnem razmerju, po katerem bi bil uživalec pokojnine po sedanjih predpisih o socialnem zavarovanju obvezan na zavarovanje.

Uživalci osebnih pokojnin, ki so bili 20 ali več let v najemnem delovnem razmerju ter so delali po osvoboditvi vsaj 312 dni (t. j. eno leto) se jim gornje pokojnine še zvišajo.

Z gornjo odredbo se zvišajo tudi minimalne nezgodne rente.

Minimalne osebne rente znašajo — če je delovna sposobnost zmanjšana:

	mesečno din
nad 33 in 1/3%, toda manj kot 50%	800.—
od 50% do 60%	1.200.—
nad 60% do 80%	1.600.—
nad 80% do 100% . . .	2.000.—

Če potrebuje uživalec rente stalno tujo pomoč, prejme poleg minimalne rente v znesku din 2.000.— še poseben dodatek v znesku din 1.000.— mesečno.

Zvišane so tudi minimalne rodbinske rente in pokojnine. Ta renta in pokojninska znaša za enega člana (vdova, vdovec ali sirota) din 1.000.— mesečno ter se dviga glede na število članov in znaša pri 6 in več članih po din 2.000.— mesečno.

Osebe, ki so bile od 1. julija 1925 dalje obvezno zavarovane pri socialnem zavarovanju vsaj 10 let ter izpolnjujejo ostale pogoje, predvidene s to odredbo, bodo prejemale stalno podporo namesto pokojnine v znesku din 1.200.— mesečno.

Povsem nov je predpis točke 9 odredbe, po katerem se prizna stalna podpora v znesku din 700.— mesečno za onemoglost, oziroma din 900.— mesečno za starost stalnim kmetijskim delavcem, ki imajo najmanj 25 let zaposlitve ter izpolnjujejo ostale pogoje predpisane s to odredbo.

Nadalje urejuje ta odredba vprašanja začasnih podpor kot akontacije na rente ali pokojnine iz inozemstva.

Predvidene so nadalje odpravnine, ki se izplačujejo namesto rente tistim uživalcem rent, ki so utrpeli delovno nezgodo pred 1. januarjem 1947 in katerih zmanjšana delovna sposobnost na dan 31. decembra 1946 ni presegla 33 in 1/3%.

Ta odredba prinaša v naše socialno zavarovanje celo vrsto novih predpisov ter olajšav za naše privatne upokojence, rentnike in upokojence.

V pričujočem članku smo hoteli naše čitatelje samo opozoriti na to odredbo ter podčrtati njeno važnost. Naša »Pravna priloga« bo prinesla to odredbo ponatisnjeno v celoti. Poleg tega pa bomo o tem predmetu napisali še več samostojnih člankov, ker ta odredba pomeni v našem socialnem zavarovanju pravo novost in ogromno pridobitev za naše rentnike in upokojence.

B. B.

Dopisi iz naših tovarn in ustanov

Proslava 6. obletnice OF pri železniški direkciji

V nedeljo 27. aprila je sindikalna podružnica na glavni direkciji železnic proslavila v prostorih »Tineta Rožanca« šesto obletnico ustanovitve OF. Kulturno-prosvetni spored je bil dobro izbran in izvajan, največ uspehov pa sta žela orkester in pevski zbor »Tineta Rožanca«. O pomenu velike obletnice je spregovoril direktor ljubljanske direkcije tov. Jože Lukežič.

Po končanem sporedu so vsi navzoči odpeli himno ter se razšli z zavestjo, da se sedaj v resnici pričenja gospodarska borba za dokončno ureditev srečnega in zadovoljnega življenja širokih množic v Titovi Jugoslaviji.

L. S.

Prebivalstvo Šoštanja je dostojno proslavilo 27. april

Letos je Šoštanj še prav posebno svečano proslavil obletnico ustanovitve OF. Že v soboto so bile hiše praznično okrašene z zelenjem in zastavami in ljudje so dobesedno tekmovali, kdo bo lepše okrasil izložbena okna. Ko se je stemnilo, so po okoliških gričih zagoreli številni kresovi. Večernemu sporedu je prisostvovalo 1500 ljudi. Prišli so člani sindikatov, mladinci, vse množične organizacije, po pravici lahko rečemo — vse prebivalstvo Šoštanja. Zvečer je bila tudi akademija z izbranim kulturno-umetniškim sporedom.

V nedeljo so člani sindikatov in člani drugih množičnih organizacij pohiteli v partizanske vasi, kjer so obdarovali sirote in vdove padlih partizanov.

Oba dneva sta potekla v izkazovanju velike hvaležnosti, ki jo vsi dolgujemo Osvobodilni fronti.

Ivanka Goričnikova

Proslava 6. obletnice OF na mladinski progi

Šest let je minilo, odkar je Osvobodilna fronta združila vse napredne sile v skupno borbo proti okupatorju. Povsod so se vršile tega dne proslave.

Mi graditelji proge Šamac-Sarajevo se dobro zavedamo, kaj je storila OF v najbolj kritičnih dneh zgodovine naših narodov. Proslavili smo ta dan dostojno, svečano. Pod milim nebom smo se zbrali. Oder je bil slavnostno okrašen in nestrpno smo čakali pričetka. Lepo so zapeli naši mladinci in z velikim zanimanjem smo poslušali recitacije.

Ves dan nas je tega dne spremljala zavest, da smo mi, mladi graditelji proge Šamac—Sarajevo, zgrabili za delo na pravem koncu, da v resnici pomagamo OF pri izvajanju petletnega plana.

Pinter Dragica

Gospodinjske pomočnice nam pišejo z mladinske proge

Srečno smo prispeli na mesto. Naše potovanje je bilo precej dolgo, saj smo potovali dva dni, predno smo prišli v Žepče, kjer nas je pozdravila množica domačinov. Sedaj smo nastanjeni 15 km od Žepč blizu Karlovške brigade. Naše taborišče obdajajo z vseh strani visoki hribi. Na desni strani taborišča teče Bosna, na levi strani pa gradimo progo.

Vsako jutro, ko vstanemo, nekoliko telovadimo ter se umivamo, nato pa zajtrkujemo. Delamo samo 6 ur na dan, ves ostali čas pa porabimo za fizkulturo, poslušanje predavanj in političnih ur. Med nami vlada veliko tovarištvo, najbolj se razumemo s Karlovško brigado. Tovarišice in tovariši, naznanjam Vam, da bom najbrže ostala vseh 6 mesecev na mladinski progi Šamac—Sarajevo. Težko že pričakujem druge smene, s katero pride najbrže tudi večje število gospodinjskih pomočnic. Vsem skupaj pošiljam pozdrave od vseh brigadirk in brigadirjev mladinske brigade Mirka Bračiča.

Vera Šaver,
III. četa brigade Mirka Bračiča

Delovni kolektiv Kolinske tovarne se je dobro pripravil na obletnico OF

V minulem tednu je bilo v naši tovarni po končanem delu vedno zelo živahno. Delavci, delavke in nameščenci so se pripravljali, da čim bolj svečano pripravijo vse za proslavo šeste obletnice Osvobodilne fronte. Delavke so med prepevanjem revolucionarnih pesmi pletle vence, delavci pa so postavljali pred vhodom v tovarno okrašene mlaje. Tudi vse tovarniško poslopje so okrasili z zastavami, zelenjem in transparenti. Na vrhu tovarniškega dimnika je ponosno zaplapolala trobojnica v pozdrav prihajajočemu velikemu prazniku.

V soboto popoldne se je v tovarniški menzi vršila proslava, katere so se delavci in nameščenci udeležili polnoštevilno. Na sporedu so bili govori, recitacijske in pevske točke.

Pred zaključkom proslave je sindikalna podružnica nagradila tri najbolj zaslužne delavce s knjigami.

Po končani proslavi je delavstvo in nameščenstvo odkorakalo z zastavami in transparenti v Moste, kjer se je priključilo bakladi, ki je ta večer preplavila ljubljanske ulice.

I. K.

Mladina poštne direkcije prispeva svoj delež h gradnji proge Šamac—Sarajevo

Letos je mladina Jugoslavije med prvimi pristopila k izvedbi naše petletke. Za svojo nalogo si je zadala ogromno delo — zgraditev proge Šamac—Sarajevo.

Mladina poštne direkcije se dela na progi ne bo mogla aktivno udeležiti, ker bi nas pri delu v službi ne mogli pogrešati. Nikakor pa nočemo zaostajati za mladino, ki bo lahko odšla na progo. Na delovni konferenci smo sklenili, da bomo prispevali kar največ za njeno izgradnjo. Napravili bomo nabiralno akcijo za opremo brigad, zbirali bomo svinčnike, peresa, poslali to najboljši brigadi na progi. Da bomo dobili čimveč denarnih prispevkov, bomo pripravili program za naš Rdeči kotiček. Vse prispevke bomo dali v sklad za opremo brigad. Od teh obvez smo že doslej prekoračili prvo za 800 din. Nabrali smo namreč že 2.800 din. Pa to še ni vse. Vsi mladinci in mladinke bomo vsak mesec prispevali po 5 din za naše brigade.

Tudi tretjo obvezo smo v soboto izpolnili. Tov. Irena je zbrala mladinke in v soboto smo v Rdečem kotičku zagledali vrsto krasno izdelanih punčk. Irena si je namreč mislila: če ljudje že dajo za kakšno stvar denar, naj imajo tudi lep spominček. Program je lepo uspel, pa tudi naša zbirka za progo se je spet povečala.

Tako se je tudi mladina poštne direkcije vključila v delo ostale mladine, v delo ogromnega gospodarskega plana, zavedajoč se nalog, ki stojijo pred delovnim ljudstvom Jugoslavije.

Brus Tatjana

Oprema za mladinske brigade

Članstvo sindikalne podružnice železniške sekcije za zveze in varnostne naprave v Šiški je ob proslavi 10 letnice KP Slovenije sklenilo, da v prostih urah izdela kuhinjsko opremo za naše mladinske brigade, ki odhajajo na Mladinsko progo. Rečeno — storjeno!

V nekaj dneh je bilo izdelanih 10 zajemalk, 3 sekire, 6 vilic in 10 kuhinjskih nožev. Oprema je namenjena za šišensko in bežigrajsko mladinsko brigado. Opremo so izdelali tovariši Mandelj, Trebušak, Šonica, Jeran, Girandon in Taurer.

Tako bomo tudi v bodoče sodelovali v službi in izven službe za izvedbo petletke.

France Pristov

Delavci tovarne usnja v Šoštanju so obdarovali partizanske sirote

Na dan obletnice ustanovitve OF je sindikalna podružnica tovarne usnja priredila množični izlet z godbo v partizanski kraj Št. Andraž, kjer so med osvobodilno borbo naše brigade našle vedno gostoljubno zatočišče. Tudi 48 najboljših sinov in hčera iz tega kraja je v štirih letih borbe žrtvovalo svoja življenja.

Pot je vodila skozi lep gozd, kjer so se pred leti tolikokrat borili naši partizani, preko vinogradov in sadovnjakov, ki so prav sedaj v najlepšem cvetju in kjer danes naš kmetovalec mirno in v svobodi obdeluje svojo zemljo.

V Št. Andražu je vladalo svečano razpoloženje, s hiš so plapolale zastave in ves kraj v cvetju je bil podoben enemu samemu vrtu. Le tu in tam so na nekaterih hišah še vidni sledovi borb, ki so pred leti divjale v tem idiličnem kraju.

Člani sindikata tovarne usnja v Šoštanju so prinesli s seboj državni grb — darilo za odbor OF v Št. Andražu, ki bo z njim okrasil svoj Dom Ljudske prosvete, 2500 din pa so delavci in nameščenci darovali za sirote padlih borcev v tem kraju.

Popoldne je bila skupna proslava v Domu Ljudske prosvete ki je še bolj podčrtala zvezo med delavci in kmeti.

Naročnikom sporočamo, da je morala pravna priloga »Delavske enotnosti« zaradi Prvega maja in Praznika zmage dvakrat izostati, zato pa bo izšla v mesecu maju dvakrat zaporedoma.

Uredništvo

Uredništvo: Ljubljana Dom sindikatov Miklošičeva cesta 22/II. tel. 45-38. Uprava: I. nadstr. tel. št. 20-42. Tiska Prosvetna tiskarna. Urejuje uredniški odbor.

12

Tudi Rudnev je imel govor, nato pa so vsi po starešinstvu brali prisego in vsak se je podpisal na hrbtu. Vsakemu, ki je prisegel, sem segel v roko. Kakor je bilo treba pričakovati, še vse to ni silno dojmilo le tistih, ki so prisegali, temveč tudi ljudi, ki so stali okrog nas.

Ko sem ta dan hodil po naselbini, sem vtaknil svoj nos v to in ono hišo. Spraševal sem: »No, kako gre? Ali ne boste začeli krpati čevljev za naš oddelek?« — »Ne, — so odgovarjali ljudje, — dovolj smo čevljarili, dosti je tega, vojskovati se je treba.«

*

V rajonu hineljskega gozda ni bilo rednih nemških čet, v vaseh so bile samo majhne policijske skupine. Ko smo se naselili na lesnem kombinatu, jih je oddelek začel uničevati. V nekaj dneh smo očistili od policije vse okoliške vasi. Med to operacijo so zaplenili partizani na nemških bazah mnogo orožja, municije, konj, opreme in živil. Del živil smo takoj razdelili med prebivalstvo. V parnem mlinu lesnega kombinata smo takoj začeli mleti žito, v pekarni pa smo noč in dan pekli kruh in pripravljali prepečenec.

Tudi tu smo se počutili kot gospodarji. Le nečesa nam je nedostajalo: vedeli nismo, kaj se dogaja v »Veliki deželi«. Pa ti pride nekega dne v štab nek človek in ti strogo tajno sporoči, da ima radijski sprejemnik; vsak dan posluša Moskvo — v Moskvi da je vse v redu nemška ofenziva da je — kakor vse kaže — zaustavljena. Nisem ga začel spraševati, kje ima radijski sprejemnik — to ni bilo važno. Misliš, da je bila šala naleteti na človeka, ki posluša Moskvo? Verjetno pa tudi sam ni hotel govoriti o tem, kje je sprejemni aparat. Takoj sem zaupal temu človeku, sklepal sem, da je naš. In tako je tudi bilo. Bil je eden ilegalcev, ki jih je tu pustila partijska organizacija. Obljubil nam je, da nam bo redno dajal poročila Sovjetskega poročevalskega urada, ki si jih je zapisoval.

Dogovorili smo se, da bom pošiljal v gozd na določen kraj in ob določenem času partizana in ta si bo zapisal poročilo, ki mu ga bo narekoval učitelj.

Še istega dne je borec, ki smo ga poslali v gozd, prinesel poročilo Sovjetskega poročevalskega urada. To je bil dogodek, za katerega sedaj vidimo, da je bil mejnik, saj pomeni velik preokret na naši poti.

Rudnev je začel čitati poročilo na glas, toda vsi trije dedje — jaz, Bazima in Aleksej Iljič — smo si nataknili naočnike: no prav, naj prebere, toda potem bomo brali tudi sami. Vsak je hotel videti s svojimi očmi drage besede iz Moskve. Bal sem se, da bodo papir tako zmečkali, da bodo črke popolnoma izbrisali, in potem ne boš razločil ničesar; ukazal sem, naj prinesejo črnilo in prepišejo poročilo. Prepisovanja se je lotil vsak, kdor koli je pritekel v štab, ko je slišal, da tam beró poročilo Sovjetskega poročevalskega urada. Konec koncev so naši fantje verdarle dočakali drobno vest iz Moskve!

Pozneje smo uvedli tak red: brž ko smo dobili poročilo iz gozda, so ga začeli vsi, ki so lepo pisali, prepisovati in so ga odnesli v partizanske zemljenice in v okoliške vasi.

13. decembra je prinesel borec, ki smo ga poslali v gozd po poročilo, vest Sovjetskega poročevalskega urada o razbitju Nemcev pri Moskvi. To vam je bil praznik! Vsi borci in komandirji so se takoj lotili prepisovanja. Po hišah v naselbini, v gozdu, v zemljenicah — povsod so pisali vsi, s svinčnikom in črnilom, pisali so na kar koli — na liste iz zvezkov, iz notesov, na strani, iztrgane iz knjig, na kose starih listov, Panin je begal okoli, zbiral z roko napisane letake in pošiljal agitatorje po vaseh.

Prav ob tem času se je pri nas dokončno izoblikovala tudi partijska organizacija oddelka. Panina smo izbrali za tajnika partijskega biroja. Po poklicu kamnosek, v letih Stalinovih petletk pa je delal na zgradbah. Zelo skromen človek je. Vselej se mu je zdelo, da mora delati več, kakor dela, in če sva se z Rudnevom pogovarjala, komu bi poverila to ali drugo zadevo — pa naj bo kakršna koli že: vojaška, politična ali gospodarska — naju je Panin prepričeval, da je treba to stvar vsekakor poveriti njemu, in za razlog nama je po navadi dejal tole:

— Manj dela imam kakor vsi drugi.

S tem razlogom si je izgovoril celo pravico in sicer kot »družbeno obremenitev« — kuhati juho za tovariše, ki je z njimi skupaj živel pri štabu. Juho je odlično kuhal in nihče ni ugovarjal njegovemu predlogu.

Oddelki se združujejo

Vse se je spremenilo v hineljskem gozdu, ko so ljudje zvedeli za zmago Rdeče armade pri Moskvi. Bila je huda doba snežnih metežev, od mraza je škripalo drevje, gozdovi pa so oživeli.

Nekdo je našel pod snegom nekaj patronov in se spomnil, da se je jeseni tu tolkel oddelek Rdeče armade, ki je bil obkoljen. Deset in deset ljudi se je opremilo z lopatami, prekopali so gore snega in pokazalo se je, da je v hinejskem gozdu patronov na kupe. Če bi zlato žilo odkril, bi se ljudje ne gnali tako kakor sedaj za temi kupi patronov. Patroni so nam bili bolj dragoceni od zlata.

Mnogo znoja je bilo treba preliti Putivljcem, ko so dopolnjevali usahlo zalogo municije. Koliko kilometrov so prehodili borci po globokem snegu z lopato v roki, da bi našli vsaj en patron in ga vtaknili v žep! V nekaj dneh so cele hektare očistili snega.

Oddelek je začel naglo naraščati. Prejšnji način, po katerem smo sprejemali nove borce, že ni bil več primeren, zato nismo od prostovoljcev nič več zahtevali pismenih izjav, temveč smo jih sprejemali po vojaško, z ukazom, v celih skupinah, čeprav še vedno kakor poprej s strogo izbiro. Preden sem podpisal ukaz o sprejemu novih borcev, sem se pogovarjal z vsakim od njih in sem ga svaril: »Pomisli, ali ti ne bo težavno pri nas.«

Da bi bili ljudje, ki so se priključili oddelku, pripravljeni na vse, sem jim pripovedoval o takih težavah, ki jih še sami nismo doživeli, nalašč sem pretiraval. Nekateri so se preplašili, dejali so, da si bodo premislili, in so odšli v druge oddelke. Ostajali so orli.

Položaj nam je narekoval, da je treba ustvariti sedaj večjo borbeno enoto, ki bi ne bila sposobna le za sabotažno dejanje in čiščenje okoliških vasi od »policajev«, temveč bi bila tudi sposobna, razbijati nasprotnikove vojaške posadke in stremeti za tem, da bi jih z bojem uničila. Hkrati pa si nismo želeli, da bi oddelek kakor koli postal manj sposoben za manevriranje zaradi tega, ker se je preveč razrasel.

V hineljskem gozdu že nismo bili več sami: obnovil se je sevski partizanski oddelek, ki je bil razpadel, rodila se je partizanska skupina, sestavljena iz bivših rdečearmejcev, ki se je pozneje imenovala oddelek Vorošilova, organizirala se je partizanska skupina Jampoljskega okraja, ki se je že spreminjala v oddelek. Vsi ti oddelki so nastali ob podpori Putivljcev, in kadar je bilo nujno potrebno, smo se seveda lahko dogovorili z njimi o skupnih akcijah.

(Nadaljevanje)